

DOMOLJUB

Izstaja vsak četrtak. Cena mu je 2 K. na leto. (Za Nemčijo 4 K. za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama: „Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“

Se pošilja: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 11. — Reklamacije in inšpekcijske prijave pošiljajo: K. F. Stabenbiller, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 11.

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 7. januarja 1915.

Leto XXVIII.

Skupni sovražnik.

Vsak sam zase! Kdor se tega načela drži, je škodljivec. Kdor tako živi, kakor bi bil sam na svetu, ali kakor bi nihče drugi ne imel nobene pravice poleg njega, kdor v samopašni sebičnosti le sebe vidi, je grd in nevaren človek. Naprej jo meri samo v svoj dobiček in pri tem mu je seveda vseno, koliko jih pohodi na svojem sebičnem potu, njegovo delo je pač le samo odrivanje drugih, da se sam potlej polasti njihovega prostora. Še ne misli na to, da smo ljudje med seboj kakor zvarjena veriga, katere posamni člani so navezani drug na drugega, in ki je lepa in urejena samo, dokler je vsak član na svojem mestu.

Kar je res za posamnike, velja tudi za državo. Žalostno je, da so se države splošno odtujile druga drugi in so živele vsaka skoraj samo zase brez ozira na druge. V gospodarskem oziru se je to kazalo s tem, da je država državi zapirala meje in branila uvoz blaga z visokimi carinami. Gotovo bi bilo prijateljstvo med njimi mnogo večje in trajnejše, ko bi se gospodarsko tako ne grizle med seboj. Vsaka je izkušala na drugih škodo živeti; bilo je vse polno hudih gospodarskih vojsk med njimi, preden je buknila na dan v vsi svoji grozoti svetovna vojska.

Danes seveda ne moremo še govoriti o tem, kako se bodo razmere presukale po vojski. Vojsko pač delajo ljudje, izid in konec ima pa Bog v rokah. Začno jo ljudje, konča jo Bog. Toda vkljub temu, da je bodočnost temna pred nami, ostane brez vsacega dvoma resnično, da bi bile ožje gospodarske zveze med državami potrebne. Dva nevarna telmeca imamo evropske celinske države: Angleža in Ameriko. In sicer vse brez izjeme. Pozabiti ne smemo, da ima dvaindvajset odstotkov vse zemlje Anglež pod svojo državo, in da

šteje med svoje podložnike do 350 milijonov ljudi. Obenem pa ima doma v morju močne naravne meje; ni mu treba skrbeti za utrjevanje mej in za dom mu ni treba vojaštva in zato ostane njegov denar obrti in trgovini, ki obvladujeta svet. Vse ima tako napeljeno, da mu robotajo vsi narodi in vse države na svetu. Vsaka druga trgovska ladja plove po morju pod angleško zastavo. Amerika ima tudi sila ugodne razmere. Za vojaštvo tudi tam ne gre skoraj nič; denar, ki ga druge države potrosijo v ta namen, se porabi drugam, ostane delu in podjetnosti. Iz Evrope in Azije dobiva Amerika najkrepkejši ljudi, najmočnejše roke, najprirednejši in najvztrajnejši delavce, ki pomažajo bogateti velikim kapitalistom. Nasproti Angležem in Ameriki bi se morala braniti vsa ostala Evropa. V vojski smo zdaj, toda nič se ne bojimo povedati, da bo morala ta vojska spraviti bližje države, ki se zdaj na življenje in smrt bijejo med seboj, in da bodo morale vse, z nevtralnimi vred misliti na skupno obrambo proti Angležu in Amerikancu. Sedanjo vojsko hoče Anglež izrabit zase. To se mora prepričati in za trdno upamo, da se tudi bo. Ob ogromnih žrtvah bodo spoznale od njega zapeljane države, da tako ne more več dalje; spoznale bodo, da taka svetovna vojska samo sebe grize, da se niti misliti ne mora, da bi mogla kaka poražena država v denarjih plačati odškodnino, da je, ko bi se imela še kedaj ponoviti taka vojska, Evropa sama v nevarnosti. Gotovo bo dozorelo to spoznanje, tem bolj, ker že danes lahko trdimo, da je Angleška že ponižana. Izgubila je mnogo dragocenih vojnih in veliko število trgovskih ladij; dvakrat so že nemške ladje obstreljevale obal; Japonce je morala poklicati na pomoč na Vzhodnem morju; Indijce vlačijo v Evropo; s težavami zakriva notranje boje na Irskem, v Egiptu, Indiji in Južni Afriki. Najznačilnejše je pa to-le: Treba je bilo vojnega posojila. Angleška vlada

ga je razpisala in je upala, da se bo zabilalo do sto tisoč milijonov funtov šterlingov. Največji bogatini na svetu so Angleži, bankirji celega sveta; denarja je tam v izobilju. In vendar se je vkljub vsemu bobnanju zbralo skupaj komaj 400 milijonov funtov, torej niti polovice tega ne, kar se je za trdno pričakovalo.

Iz tega se jasno vidi, da domoljubne požrtvovalnosti na Angleškem ni ravno preveč in da bo Anglež v svoji politiki prav kmalu postal pohleven in pameten, če se mu druge izobražene države s trdno gospodarsko zvezo ustavijo, da jih več ne bo odiral . . .

Naša država se ne more meriti z Angleško glede na premoženje. Od vseh strani preže nanjo in ji žugajo, da jo bodo uničili. In vendar se je pokazalo pri vojnem posojilu tako zaupanje v državo, ki silne osramoti Angleže. Sorazmerno se je pri nas dobilo mnogo več, nego se je pričakovalo — dobro tretjino več! —; na Angleškem pa več nego polovico manj. Pri nas je naša državna polovica spravila skupaj nad 2000 milijonov kron, Ogrska pa 1000 milijonov, tako da je sedaj država za vojsko z denarjem dovolj preskrbljena.

Avstrijski narodi so storili popolnoma svojo dolžnost; v najtežjih razmerah jo izvršujejo tudi naši vojaki. To je dobro delo, ki ne more ostati brez sadu in brez plačila. Bog daj, da bi bil sad tak, ki bi razpršil sovražnosti med narodi in državami in jih zedinil k skupnemu mirnemu delu in v obrambo proti sebičnemu oderuštvo kramarskih držav.

Resne besede.

Prejeli smo sledeče besede.

Vojaki, dragi naši junaki, ko stojite v bojnem polju v dežju krogel, ko ležite ranjeni, ko prihajate domov in se morate

vračati komaj ozdravljeni v zimske neizogode, v vojskino trpljenje in nevarnosti — prosimo Vas, predragi — ne preklinjajte!

Kaj dobrega Vam prinese kletev? Mnogo vojakov pripoveduje, da so se bali zakleti, ker so videli sami, da je zadela krogla najprej one, ki so preklinjali na potu v vojsko, dočim so bili oni, ki so molili, večkrat res čudežno obvarovani. Je zdaj čas kletev? Zdaj je čas pokore in molitve, zdi se, da je odprla božja jeza zatvornice teke pogube in da lije zdaj deroča na svet.

»Človek se mora v vojski malo pridurjati, da si olajša srce,« je rekel mlad vojak. Dragi naši junaki! Mi vemo, da je veliko Vaše trpljenje, vemo, da si iščete olajšave v besedah, pa iščite si jo v besedi, ki je gladka in tolažilna vsak čas, ki daje vojaku pogum in zavest, ki vodi v beg zle duhove.

Kristus je ta beseda. Kralj trpljenja, mož bolečin, je zdaj tolažnik sveta, tolažnik celih dežel in držav in tolažnik vsakega srca, njegova s trnjem ovenčana sveta glava, nješovo prebodeno srce so zdaj naše pribežališče.

Kristus kraljuje zdaj med nami. Stopi v cerkev ali obstoi pri križu na razpotju. Sem pribega družina, da moli za odsotnega, semkaj pribežne žena moža, ki se je vrnil iz boja, tu priporočajo starši sina, ko odhaja na poti smrti. O Kristus, Ti si pravi prijatelj vojakov. Vsako uro dneva se najde zdaj v cerkvi, pred križem, vojake. Resnobi in ponižni kličče, molijo rožni venec — še je med njimi živa vera, še živi med njimi vest, da je premagoval slavni oče Radecki z rožnim vencem v roki. Varuj jih, Kristus Gospod! — tolaži njih žene in matere, sestre, otroke in očete. Ti edini vir tolažbe, odri nam oči, da bomo spoznavali, da smo zaslužili hudo in da bo preobrazila in očistila vesoljna vojska vesolni svet.

Že se skriva nevera, plod človeške objesti, že se kaže zopet v javnem življenju slika, ki je bila pregnana iz umetnosti, iz šolskih poslopij, iz src. — Mož bolečin. Križani. Izgledajo podobne, ki so žalile oko, ki so kazale, da je edini cilj današnjega sveta poltenost — zdaj se vidi Kristus pri umirajočemu vojaku, zdaj je Kristus rešitev vsega človeštva.

Vojaki dragi, naši junaki! Preobrazil se bo svet in vi sodelujete pri tem. Kako ste veliki, ko molite v jarkih rožni venec, častniki in moštvo — mnogo lepega sliši in vidi ljubi Bog. Kakor nas branite z orožjem, tako nas branite z molitvijo. In ker moli zdaj ves svet, bo zedinila in potolažila molitev vse sovražne narode in vsemu svetu bo cilj in smoter Kristus zdaj in vekomaj.

Molimo. Naš častitljivi cesar si je pustil prinesiti iz Döblinga čudodelni kip Matere božje, da je molil pred njo. Sledimo tudi mi zgledu našega sivolasega vladarja, naj bo naša vojska molitve vztrajna in kreпка kakor je naša vojska orožja. Verujmo in zaupamo, da brani naša molitev naše drage vojake, da jim je zaščit in mreža pred streli sovražnikov. Ravno je prišel iz vojske učitelj g. Od., ki pripoveduje, kako je bil obvarovan na čudežen način, ko je odbila šrapnela tovarišu na desni črepinjo,

tovarišu na levi roko — njemu se ni zgodilo ničesar. Doma so darovale sestre in mati obhajila in molitve zanj. — Marsikdo, ki je molil goreče v začetku vojske, je opešal zdaj. Ko so napadli Izraelce Filistejci, je bil šel Mojzes na goro in je molil s povzdignjenimi rokami. Dokler je držal roke gori, so zmagovali Izraelci, ko so mu opešale roke, so dobili Filistejci premoč. — Naj nam ne opešata srce in roke v molitvi, molimo z dejanjem in z besedami, vsi stanovi in vsi jeziki, da varuje Bog naše drage vojake in našo zemljo sovražnika.

Pregled po svetu.

Avstrija. Nemška tehnična visoka šola v Pragi je podelila nadvojvodi Leopoldu Salvatorju častni doktorat. — Isto tudi ravnatelju tovarn za topove baronu Skodi. — Prestolonaslednik je bil pretekli teden v Marmaros Szigetu na Ogrskem, kjer ga je ljudstvo navdušeno sprejelo. — Ogrski ministrski predsednik je imel ob Novem letu znamenit govor, v katerem je dejal med drugim, da je umikanju v Srbiji krivo to, ker se je zahtevalo od vojakov nadčloveških moči.

Vatikan. Papež se trudi, pripraviti vojskujoče se države od tega, da bi izpustili iz vojaškega ujetništva vse v boju hudo ranjene in za nadaljno vojskovanje nesposobne vojake. Nekaj držav je temu baje že pritrnilo. — Poizkusi, da bi se med Francijo in Vatikanom razvile zopet diplomatske razmere, so zadeli na ovire. Vatikan zahteva, da se odpravijo najprej v Francijo postave o ločitvi cerkve od države. — Sultan je 25. pr. m. v Carigradu sprejel novega poslanika sv. Stolice, ki mu je izročil lastnoročno papežev pismo. To je bilo prvo pot, da je bil apostolski poslanec sprejel brez posredovanja francoskega poslanika. — Angleški izredni poslanik je bil sprejet od sv. očeta, kateremu je izročil poverljivo pismo in ga nagovoril. Sv. oče je nato povabil poslanika v svojo zasebno knjižnico, kjer se je z njim razgovarjal.

Italija. Povodom rojstva princesinje Marije je kralj pomilostil več kazencev. — Kakor smo že prejšnji teden poročali, je zasedla Italija Valono v Albaniji. Francoski časopisi pišejo, da je sedaj gotovo, da ostane Italija nevtralna, ker bo imela v Albaniji dovolj opraviti. — Neki italijanski politik je govoril o koncu sedanje svetovne vojske in dejal med drugim: Gotovo je že, da je Anglija v svoji želji po dolgi vojski popolnoma osamljena. Dolga vojska bi tudi Francijo in Rusijo uničila, in čeprav je uničenje Rusije obseženo v tajnem načrtu Anglije, bi ta ne pripustila uničenja Francije. V Londonu so mnenja, da bo meseca aprila konec vojske. Tudi v Franciji se tolažijo, da bo v aprilu konec. Tudi nevtralne države so site vojske. Ta mož pravi dalje: Nočem prerokovati, vendar mislim, da bodo začetkom marca diplomati prevzeli ulogo orožja. Italija bo imela zadoščenje, da se bo mir sklepal na njenem ozemlju, najbrže v Rimu. — Graški

listi poročajo iz Rima, da bo Italija poklicala pod grožnje nadomestni letnik 1895. — Prihajajo poročila, da bo Italija tako kot Valono zasedla tudi Drač.

Nemčija. Listi poročajo, da so bile do dne 15. decembra v nemški upravi 7 ruskih, 19 belgijskih in 3 francoske železniške proge. — Nemška cesarica je izrazila željo, da se ji naj ne pošiljajo voščila za Novo leto in da naj vsi vztrajajo v zvestobi do domovine do častnega miru, ki ga Bog kmalu daje. — Število vseh ujetnikov je znašalo koncem leta v Nemčiji 577.875 mož. — Sin nemškega državnega kanclerja je padel v bojih z Rusi.

Anglija. Listi poročajo, da se je prepeljalo zadnji teden iz Anglije v Francijo 40.000 mož angleške vojske. — Angleški socialisti so bili proti nameravanemu mirovnemu posvetovanju, ki naj bi se sklicalo meseca januarja v Kodanju. Rekli so, da bi tako posvetovanje za vedno razbilo socialno demokracijo. — V Angliji se ustanavlja meščanska bramba 150.000 mož, ki naj bi branila domovino, če bi hoteli Nemci udreti v Anglijo. — Anglija rabi za vojsko vsak dan 54 milijonov, pravijo pa, da se bodo ti stroški povečali na 80 milijonov dnevno.

Belgija. Nemci so našli v okraju Ronhaise v Belgiji surove volne v vrednosti 300 milijonov, ki jo sedaj vozijo v Nemčijo. — Listi poročajo, da je belgijska vlada že ponovno prosila Japonce za pomoč. — V Belgiji se kaže novo življenje; banke in borze v večjih mestih se bodo zopet odprle.

Francija. Francosko vojno ministrstvo se bo vrnilo 7. t. m. v Pariz, če ne nastopijo nepričakovani dogodki. — Francoski socialisti so izdali oklic, v katerem pravijo, da zato podpirajo vladu, ker se Francija bori, da ohrani svojo neodvisnost in enotnost. — Francoski časopisi so poročali, da je nemška municija za nič. Sedaj pa pišejo nemški listi, da to ni nemška municija, temveč francoska in belgijska, ki so jo nemški vojaki zaplenili. Ker pa je te zelo veliko, zato jim jo potom topov pošiljajo — nazaj. — Listi poročajo, da imajo Nemci sedaj zasedene toliko francoske zemlje, da šteje 3.255.000 prebivalcev in znaša gospodarska vrednost tega ozemlja 14,5 milijard. — Listi zopet poročajo o francoskih izgubah in pravijo, da znaša število ranjenecv, ujetnikov in mrtvih 1.200.000 mož. — V Parizu vlada baje velika pobitost in je prišlo že do demonstracij proti vladi in poslancem. — V Franciji jemljejo sedaj v vojake vse, kar le količak morejo rabiti. Povsod primanjkuje delavcev. — Iz Francije so poslali v njih domovine okoli 11.000 civilnih ujetnikov. — Ker z nabori letnika 1916. Francozi niso mnogo pridobili, nameravajo vpoklicati že letnik 1917. — Francoska vlada je kupila v Ameriki 30.000 konj, katere vkrcujejo sedaj na ladje, da jih pošljejo v Francijo.

Rusija. Rusija je hotela najeti v Londonu posojila za okroglo 1000 milijonov kron. Kakor poročajo sedaj časopisi, angleški kramar ni videl v tem ugodne kupčije zanj in je posojilo — odklonil. Kam pojde Rusija sedaj po denar? V Franciji je že zadolžena do vratu. — Poroča se, da

je v Rusiji prepovedano, da bi se kak Rus poročil z Nemko. — Listi poročajo, da so prišle v Peterburg vesti, da je v Sibiriji med črnovojniškimi polki izbruhnila vstaja in da so v Tomsku vojaki umorili guvernerja. — Listi poročajo, da bo znašal primanjkljaj ruskega proračuna 4 milijarde.

Zavezniki med seboj.

Vojaški sotrudnik londonskega lista »Times« piše na uvodnem mestu: Očividno ima Nemčija namen, vse moško prebivalstvo porabiti v službi armade, med drugim tudi na ta način, da delajo v tovarnah, kjer se izdeluje vojaška oprema, orožje in municija. Na nemški strani se delajo velikanske priprave, da bi se tekom pomladi izvojevala odločilna bitka. Potrebno je, da se na naši strani ozirajo na to in da ukrepejo protiodredbe. Na Nemškem se v tem trenutku ne vežba nič manj nego 4 milijone mož za vojaško službo, in četudi ne bodo te čete prvovrsne, vendar bi bilo dobro z ozirom na nemške priprave, če bi se sesli zastopniki zaveznikov držav, da se strokovnjaško razgovore o položaju. Londonska »Morningpost« piše z ozirom na ruske očitke, da angleški in francoski zavezniki premalo storita za zmago: Angleški vojni delež je sedaj predvsem sestava nove armade. Bilo bi neprevidno od francoskega poveljnika Joffreja, da bi se spuščal v veliko bitko, dokler ne razpolaga Angleži z močno brambno silo. — Zavezniki so naročili v nizozemski provinci Friesland 25.000 drsalk, ki naj se takoj dobavijo. — Iz Hamburga se poroča: Kichener, Joffre, French in neki zastopnik britskega generalnega štaba se, kakor poroča neki bruseljski list, sestanejo te dni v Calaisu, kjer se razgovore o sedanjem vojnem položaju in o vojnem načrtu zaveznikov. Tudi kralj Albert se udeleži posvetovanja. — »Rusko Slow« poroča: Vsi vojni in mornariški ministri trojnega sporazuma se zbera k posvetovanju v Londonu.

Srbija. Kralj Peter se je vrnil iz Belgrada zopet v Niš. — V Belgradu je zelo žalostno, ker je mnogo hiš v razvalinah. Pravijo, da je večina takih, da se ne bo mogla več rabiti. — Listi poročajo, da je prosila Rusija Francijo in Anglijo, da bi poslali topničarske in konjeniške uniforme Srbiji. — Srbski načelnik generalnega štaba vojvoda Putnik je zagotovil, da bodo Srbi branili svojo domovino do zadnjega moža.

Rumunija. Finančni minister je predlagal 200 milijonov vojnega kredita. — Med Rumunijo in Bolgarijo se vrše pogajanja, da bi se sešla vladarja teh dveh držav.

Grška. Zgradbo telefona iz Aten v Solun so morali prekiniti, ker ne dobé iz Avstrije telefonskih žic. — Ta mesec izpuste v morje novo križarko »Condotulius«.

Bolgarija. Ministrski predsednik Radoslavov je izjavil, da izvaja Bolgarija najstrožjo nevtralnost in mora zato dobiti oni del Macedonije, ki ji je bil že leta 1911. zagotovljen. — Listi poročajo, da polaga ruski parnik »Besarab« v Donavo med Prahovo in Tekio že osem dni mine, da se ne more Bolgariji dovažati municija.

Turčija. Turčija je — po poročilih listov — dosegla, da bo začelo njeno poslanstvo že ta teden poslovati pri sveti Stolici v Rimu. — Angleška se neprestano prizadeva, da bi spravila Italijo nad Turke.

Albanija je bila pred vojsko tista »srečna« država, o kateri so pisali vsak dan časopisi, tako kot pišejo sedaj o vojski. Takoj začetkom vojske je moral odrediti iz Albanije knez Wied, ki je bil zelo nespreten parmesečni vladar. Tisti Essad paša, ki je šel po tega kneza v Nemčijo in mu nesel albansko krono, ga je potem zatajil in moral bežati v Italijo. Ko pa je bilo slave kneza Wieda konec, se je Essad takoj zopet vrnil v Albanijo. Kmalu nato so zasedli Grki Epir. Nihče jim ni branil. V Srednji Albaniji, kjer prebivajo največ Mohamedanci, so se začeli upori proti Essad paši. Pred Valono so čakali italijanske ladje — da varujejo mir — kakor je pisalo italijansko časopisje. Ko je začelo tudi v Valoni goreti — pojavili so se upori — so prišli gasiti te upore italijanski ognjegasci. Kdo je zažgal upor, se ne vé. Nekateri pravijo, da ognjegasci sami. Sedaj sede Italijani v Valoni »samo začasno«. Posest Valone pomeni za Italijane oblast čez dohod v Adrijo. Kaj bo rekla k temu Grška, se še ne vé. Francozi pravijo, da bo Italija s tem, da je »začasno« zasedla Valono, imela povoda dovolj, da bo ostala nevtralna.

Portugalska. Preko Lizbone poročajo iz Madrida, da so Nemci porazili v Nemški vzhodni Afriki portugalski ekspedicijski zbor, kateremu je poveljeval polkovnik Rocadas. Portugalci so se hoteli umakniti v utrjeno Naulilo, a Nemci so Portugalce tako podili, da niso mogli Naulile držati in da so jo zavzeli Nemci. To je priznal v portugalski zbornici portugalski kolonialni minister. — Listi poročajo iz Lizbone: Uradno se vojno stanje proglasi 15. januarja. Portugalske čete že odhajajo v Egipt in na evropsko bojišče.

Japonska. Po nekem poročilu iz Tokia je prišlo pred zaključenjem parlamenta do viharjih prizorov. Branitelji otoške politike so se celo spopadli z drugimi politiki. Poslanec Sahibava, prejšnji minister, je bil pri tem tako močno stisnjen med klopi, da je zadobil notranje poškodbe. — Rimski japonski poslanik je zopet izjavil z vso gotovostjo, da bo Japonska odklonila brez dvoma vsako oboroženo pomoč v Evropi, ako bi se od nje kaj takega zahtevalo. — Z ozirom na poročilo iz Amerike, da je Rusija svojo polovico otoka Sahalina odstopila Japonski kot odškodnino za dobavo težkih topov, je peterburška brzoglasna agentura pooblaščenca izjavila, da je to poročilo popolnoma izmišljeno. — V nekem francoskem listu objavlja francoski politik Pichon že svoj sedmi članek, s katerim poziva Japonce, naj pri-skočijo Franciji na pomoč. Japonski poslanik v Rimu pa izjavlja, da Japonska ne namerava in ne želi poslati čet v Evropo. Japonska zavezniku ne more pomagati, ker japonski parlament ne odobrava sestave novih čet. — Listi poročajo, da so v Tokiu po razpustitvi državnega zbora proglasili izjemno stanje. Vse kaže, da tudi Japoncem ne gre vse prav skupaj.

Amerika. Združene države amerikanske so poslale Angliji noto (opomin) glede angleškega postopanja napram ameriškimi trgovini. — Predsednik Wilson je izjavil glede na noto, odposlano Angliji, ki zahteva, naj se lepše postopa z ameriškansko trgovino, da bo morala Anglija plačati visoko odškodnino, ker se nepostavno združujejo ameriškanski tovari, ki jih prevaja. O tem se še poroča: Ameriška vlada je poslala angleški noto, v kateri zahteva, da se kmalu zboljša postopanje z ameriško trgovino od strani angleškega brodograja in svareč opozarja na to, da je nastala v Ameriki velika občutljivost vsled neupravičenega vmešavanja Angleške v ameriško trgovino. Vlada se hujuje proti zajetju ladij nevtralnih držav le na podlagi sumničenja, priznava pa, da imajo vojskujoče se države preiskovalno pravico, vendar se pa mora dokaz za sovražno namembo dotičnega tovora doprinesti že med preiskavo. Posebno se dolži Angleško, da drugače postopa s skandinavskimi ladjami, naloženimi z bakrom, kakor z ameriškimi. Nota razpravlja, da so živila konterbanda, ker so tako za civilno prebivalstvo kakor za armado namenjena in izraža nado, da bo Angleška uvidela, kako resnega pomena je nadaljno vmešavanje v nevtralno plovbo.

Slovenci v Egiptu. Iz Gorice poroča »Slovenec«: Iz Egipta domov se je vrnil Marija Živec iz Oseka, ki je povedala, da so Angleži v Egiptu zaprli vse avstrijske državljane moškega spola in jih spravili na otok Malto. Med ujetniki sta tudi slovenska frančiškana p. Adolf in p. Evgen in en nemški pater. Vseh avstrijskih in nemških ujetnikov je 368. Družine oženjenih ujetnikov so ostale v Egiptu v grozno žalostnem položaju in brez sredstev. P. Adolf je hotel Mariji Živec izročiti pismo za »Slovenca«, a so mu odsvetovali, ker Angleži ravna naravnost kruto. In res je bila Živec popolnoma preiskana od angleške oblasti. Pripoveduje, da so Angleži ob njenem odhodu izkrcali v Egiptu 27.000 Indijcev. To pa so večinoma mladi in slabi fantiči. »En Arabec jih pohrusta 20.«

Slovenci v Franciji. »Slovenec« je priobčil sledeče pismo nekega Slovenca, ki se nahaja v ujetništvu v Franciji: Dragi starši! To pismo, ako ga prejmete, pride »kontrabant« po eni ženski, ki je bila odposlana v Avstrijo. Pismo je imela všito v njeno obleko, ker nam je strogo prepovedano pisati. Ne morem se hvaliti, da bi mi dobro šlo, upam na vsak način, da gre Vam boljše in da imate vsaj dosti hrane. O vojski nimamo sploh nič pojma, kako da stoji, pa upanje imam, da bo vendar kmalu konec. Zdrav sem dozdej — in to je tudi vse, kar imam. Drugo je vse izgubljeno za enkrat. Vse bolj natančno Vam bodem povedal, ko pridem v Avstrijo. Sploh ne vem, kaj bodo z nami naredili, najbrž nas pošljejo na mejo ali pa na Dunaj. Te dni se peljejo otroci in ženske domov, kar nas je mladih fantov in mož, nas obdržijo tukaj. V tem kraju nas je čez 400 mož. Stanujemo na prostem v neki tovarni na slami. Radoveden sem, kako je doma. Jaz bi moral gotovo k vojakom, ko bi bil doma. Kupil sem si pred vojsko karto za domov, toda Francozi so

nas poprej zajeli. Tukaj, kjer smo, se imenuje kraj Villa Franche, 260 km od španske meje. Glavna stvar je, da sem zdrav, in na to tudi najbolj pazim, da si zdravje ohranim, četudi smo ravno danes poštono mokri, ko zateka skozi streho. Več ne smem pisati, ker mora biti papir tenak.

Slovenci v Ameriki. O nesreči v premočnem rovu v Ely, Minn., smo že poročali: V izpopolnilo rečenega poročila še tole: V rovu so našli smrt: Franc Antončič, star 38 let, doma iz Rovt pri Ložu, ostavlja ženo s 3 otroci; Janez Homan, star 30 let, samec, doma iz Mekinj pri Kamniku; Ferdinand Antončič, star 23 let, doma iz Rovt pri Ložu, oženjen žele 8. mesecev, zapuša ženo in več sorodnikov; Jurij Florida, primorski Slovenec, oženjen, zapuša ženo in enega otroka. Rojak Skušek je edini ostal pri življenju izmed šestih ponesrečencev. Zdaj je v bolnici. Odrezali so mu nogo pri kolenu. Skušek je doma iz Bruneka pri Zidanem mostu na Dolenjskem. Josip Lube in Franc Urbas sta se s težavo rešila gotove smrti. Rudarji smo zmeraj z eno nogo v grobu. Res, da je v Ameriki dosti kruha, ali žal, da ga večkrat ne dobimo, tudi če ga prosimo. — Delavske razmere so sploh slabe. Tvornice so ustavile ali pa omejile obratovanje, po rudnikih se dela le nekaj dni v tednu ali pa celo nič. Rojakom ne svetujemo hoditi v te kraje, ker se delo jako težko dobi. Dobe se ljudje, ki so že leto in dan brez zaslužka. Človek brez božjega v žepu in brez dela v tujini, ljudje božji, to niso mačkine solze. Ko bo v Evropi utihnilo grmenje topov, se bodo tukajšnje delavske razmere vsekakor na boljše izpremenile. Dal Bog, da bi kaj kmalu zavladal zlati mir. — Pred kratkim je začela gorati hiša nekoga Italijana v Superior, Pa. Nasproti tej hiši je stanoval neki Slovenec, in nevarnost je bila, da se tudi njegova hiša uname. Vsi tamošnji Slovenci so šli pomagat, da bi oteli, kar se je oteiti dalo. Ko se je približal goreči hiši omenjenega Italijana Slovenec Andrej Ogrinc, je strahovito počilo. Lastnik je imel namreč veliko zalogo dinamita, ki je eksplodiral. Posledica je bila grozna. Pri tej priči je pustil dušo Andrej Ogrinc, dva druga Slovence in več navzočih ljudi, starih in mladih, je bilo pa poškodovanih. Rajni je bil doma iz savske fare na Gorenjskem. Tukaj zapuša dva brata, ženo in troje otrok v starosti 2—8 let. Andrej Ogrinc je bival v Ameriki osem let. — K večnemu počitku v ameriškanski zemlji je legel te dni Anton Lunko, v najlepši moški dobi, star šele 37 let. Zapustil je ženo, petero nedorastlih otrok in dva brata, v stari domovini pa sivolasega očeta, brata in sestiro. Rajni je bil doma iz Žirovnice pri Cerknici. V Ameriki si je služil kruh 14 let, in sicer 11 let v zlatotopilnici Globe Smelter & Co., tri leta pa v rudokopih v Leadville. Anton Lunko je bil značajan mož in splošno spoštovan, kar je pričal jasno in glasno njegov pogreb. Bodi mu zemljica lahka! — Veselo in urečno novo leto želi vsem Slovincem v stari domovini ameriškimi Slovincem.

Svetovna vojska.

Vojska z Rusi.

Rusi niso samo močni po številu, temveč tudi zelo vztrajni vojaki. Mojstri so v obrambi, pa tudi v umikanju. Kakor smo že poročali, se je Rusom ponesrečilo prodiranje proti nemški-sleski meji in proti Krakovu. Rusi so morali prodiranje ustaviti, naši in nemški vojaki so jih podili nazaj in grozila jim je nevarnost, da bodo celo obkoljeni. Toda Rusom se je posrečilo obkolitev preprečiti in se umakniti. Treba je upoštevati, da je obkolitev na tako dolgi bojni črti (400 km — 100 ur) skoraj nemogoča. Moogoče je obkoliti krilo in prodirati proti središču in s tem mnogo vojakov ujeti, prisiliti sovražnika, da se umakne, ali pa na nekaterih točkah prodreti fronto. Vsemu temu pa so se znali Rusi izogniti. Najhujši boji se bijejo sedaj med rekama Bzura in Ravka. Nemci se približujejo bolj in bolj Varšavi. Njih zrakoplovi se javljajo zelo pogosto nad Varšavo in mečejo bombe v mesto.

Nižje doli stoje naši in Nemci pri mestu Tomaševu in ob rekah Visla in Pilica.

V Galiciji so pognali naši Ruse do reke Dunajec, kjer so se Rusi ustavili in začeli zopet napadati.

Naši napadi proti Karpatom so bili že toliko napredovali, da so imeli naši v rokah mesti Jaslo in Krasno, ki leži le 11 ur od trdnjave Przemysl. Naše prodiranje ob Karpatih je imelo namen pregnati Ruse izpred Przemysla in objeti rusko desno krilo. V ta namen so bili iz Ogrske čez prelaze v Karpatih poslani močne čete, ki naj bi potisnile Ruse proti severu, proti Rusko Poljski. To pa se ni posrečilo. Nasprotno, Jaslo in Krasno smo morali zapustiti in se umakniti nazaj.

Težki boji se bijejo v prelazih Karpotov, ker Rusi z vsemi silami pritiskajo proti Ogrski. Trdi se, da hočejo Rusi s prodiranjem proti Budimpešti oslabilo nemško armado, ki hoče prodreti proti Varšavi. Budimpešta naj bi bila plačilo za Varšavo.

V severni Poljski in vzhodni Pruski so se vršili tudi boji med nemškimi in ruskimi četami. Iz Soldave in Neudenburga so Nemci prodrli in pregnali Ruse iz Mlave. V vzhodni Pruski so pa hoteli Rusi prodreti v okraju Gumbinen pri Lötzen, kjer so bili pa njih napadi odbiti.

Težko si je napraviti jasno sliko o vseh teh bojih proti Rusom, ker je vedno prodiranje in umikanje — valovanje semintje — brez odločitve. Enkrat uspeh, pa zopet umakniti — na vseh straneh tako. Močno se drži trdnjava Przemysl proti ruskim navalom. Kaže pa se, da osredotočujejo Rusi sedaj vso moč na Karpate, ki so vrata v rodovitno ogrsko zemljo in njeneu središču, Budimpešti.

Vojska v Belgiji in Franciji.

Še zmerom enako. Boj se brez prestanka nadaljuje od skrajne točke v Belgiji od Nieuporta pa do Mühlhausena v Zgornji Alzaciji.

Francozi bi radi prodrli to dolgo črto, ki oklepa njih deželo kot težko železno verigo.

Središče teh bojev je še vedno v Bel-

giji kos flanderske zemlje krog Kale (Calais), kjer se zoperstavljajo zlasti Angleži. Ti vedo, da če dobe Nemci to točko, potem jim je omogočen napad na Anglijo samo.

Francoski pisatelj Anatole France, ki je znan širom sveta in so ga svojčas tudi nekateri dunajski časopisi imeli zelo v časti, je izdal na vojake sledeči poziv:

Prijatelji! Da se ne boste zastonj borili in trpeli, da ne bo tekla zastonj kri otrok in solze mater, je potreba, da se vojaška moč Nemčije popolnoma uniči in vzame temu surovemu narodu možnost sanjati še naprej o svetovnem gospostvu. Naloga je sicer težka, toda kakšno večno plačilo in blagoslov Vam bo zato dan! Razdejali in zatrli bodele suženjstvo. Elzacija Franciji, Trient in Trst Italiji, Poljska naj postane svobodna, svoboda in neodvisnost naj zavladati, nova Evropa naj vstane in naj bo mogoče, da zagleda trajen mir. Vi pa bodele od vseh ljubljene in prištevane med velike v zgodovini.

To je sicer vse lepo, toda mož je menda pozabil, da se Rusija ne bje ravno za svobodo Poljske. S takimi oklici Francozi ne bodo zmagali. Kos papirja je, ki ne dá mnogo ognja.

Vojska s Srbi.

Tam doli počivajo boji. Ogrski ministrski predsednik je imel na Novega leta dan v Budimpešti govor, v katerem je med drugim dejal, da je bil vzrok naši umaknitvi ta, ker se je od vojakov — preveč zahtevalo.

Turki in Rusi.

Vsi dosedanji boji med Turki in Rusi so imeli značaj obmejnih prask, ako izvzamemo prodiranje Turkov proti Batumu. Medtem ko so prodirali Turki proti Batumu, so pokušili Rusi prodreti proti turški trdnjavi Erzerum. Rusi so bili prepodeni čez mejo in so morali zapustiti postojanke v Oltiju in Idu.

S to zmago so spravili Turki v nered celo desno krilo ruske kavkaške armade.

Poroča se, da poveljuje Rusom proti Turkom znan general Rennenkampf, ki je moral odrinuti z bojišča na severu. Če ne bo imel proti Turkom več sreče, kot jo je imel proti nam in Nemcem, bo slaba za Ruse.

Turki in Angleži.

Kaže se, da ni daleč čas, ko se bodo boji med Turki in Angleži sprožili na vsej črti. Turki so končali priprave na polotoku Sinai in zbrali armade v mestu Damasku ter jih pripravili za boje v puščavah. Pred odhodom čet so imeli turški vojaki veliko svečanost. Iz Meke v Arabiji so prinesli zastavo preroka in jo razvili pred vojaki.

Listi poročajo, da se tudi Francozom v Maroku slabo godi, ker se vselja med mohamedanci zelo razširja.

Boji v zraku.

Francoski zrakoplovi so v zadnjem času plavali večkrat čez nemško ozemlje in metali bombe. Pri tem se niso prav nič ozirali na to, ali padajo bombe v mesto,

kjer je mirno prebivalstvo, ali celo na bolnišnice. Tako so delali Francozi nad mestoma Saarbrücken, Freiburg in drugih krajih. Nemci groze, da bodo vračali enako z enakim.

Važni so zrakoplovni boji, ki so se odigrali nad angleško in nemško morso obalo. Angleške ladje so hotele napasti nemško obmorsko mesto Kuckshafen, kjer je zasidran en del nemške mornarice. Naprej so poslali zrakoplovce, katerih štiri so Nemci izstrelili. Nemški zrakoplovci so napadli nato angleške ladje in zadeli dve angleški bojni ladji ter ju poškodovali. Nek drug nemški zrakoplovec je priplul že trikrat nad angleško trdnjavo Dover in metel bombe, otel je poleteti tudi nad London, kar se mu pa ni posrečilo.

Tudi nad Varšavo se pokažejo večkrat taki čudni nemški tiči.

Tedenske novice.

Cesarjevo voščilo vojakom za novo leto. Ze pet mesecev poslavljajočega se leta je monarhija v boju, ki je bil njej in njenim zvestim zaveznikom vsiljen, proti številnim, mogočnim sovražnikom. Pogled nazaj na stanovitno vztrajnost, bojaželjnost in skrajno hrabrost Moje armade in Moje mornarice daje v pogledu v novo bojno leto pomenljivo zaupanje, da bodo avstrijsko-ogrski bojevniki na suhem in na morju v korist domovine častno prestali tudi najtežje izkušnje, katere bi naložila vojska njihovim vojaškim krepostim. V bolesti polni hvalečnosti se spominjam mnogih, ki so na krvavem polju žrtvovali svoje življenje za pravično stvar. Z najtoplejšim priznanjem pozdravljam vse svoje vrle bojevnike, da bi z božjo pomočjo novo leto prineslo zmago.

Avstrijski škofje za Božič in novo leto. Avstrijski škofje so izdali pastirski list, ki v njem sporočajo, da naj avstrijski narodi po zgledu svojega cesarja, ki je letos 8. decembra sebe in svojo hišo posvetil Srcu Jezusovemu, tudi posvele v sedanjih grozah in viharjih temu najkrepkejšemu božjemu braniku. — V dobi svetovne vojne, ki poraja gorje, sovraštvo, treba se ozirati na božje Srce ljubezni. Angel smrti, pravijo škofje, spravlja bogato žetev, cvet mota pada pod njegovimi krutimi udarci. Solze vdov in sirot teko in spremljajo jih revščina, sila, bolezen. Tu pa dvigamo svoje poglede na Srce svojega odrešitelja, obloženega s križem in trnjevo krono. Njega, ki ni le gledal v globino trpljenja, ki ga je tudi pretrpel. Vse gorje sveta je povezal in vso njegovo težo položil na Oljski gori na svoje božje Srce in si jo s trnjevo krono ovil okrog glave in jo nosil kot križ na svojih ramenih ter na tem križu izkrevavel mož bolečin. Da je On edini, ki je bil brez krivde vse to trpljenje nosil pred nami, to nam daje moč in pogum. In če kdaj naše srce v bridkosti vatrepeti, ob ljubezni trpečega Srca božjega zopet vspalpa in se pripraviti na nove žrtve. Brez besede božje ne moremo živeti, še manj pa brez božjega zgleda. Lepota in pomen božjega Srca škofje v svo-

jem listu pojasne s priliko o dobrem pastirju in o izgubljenem sinu, kažejo jo v besedah Gospodovih: »Množice se mi smilijo« in »Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas pokrepčam.« Pri Gospodu združeni se bomo navzeli krščanskega duha skupnosti in krščanske ljubezni. In ako bodo — pravijo škofje — v izvrševanju krščanske ljubezni tekmovali vsi narodi naše obširne domovine, tedaj so že našli temelj svoje edinosti in moči. — Ta posvetitev se izvrši po naših cerkvah na praznik Treh kraljev.

Ljubljanski knezoškof za novo leto. Po starem običaju se je zbrala zadnji dan minulega leta ob 10. uri dopoldne duhovščina ljubljanskega mesta v knezoškofjskem dvorcu, da je izrazila v imenu celokupnega škofijskega duhovništva presvetlemu knezoškofu čuvstva vdanosti in izrekla voščila za novo leto. Milostivi gosp. prošt I. Sajovic je, omenjajoč sedanje krvavo vojsko, ki jo nekateri protivniki katoliške Cerkve in avstrijske monarhije hočejo izrabljati v svoje namene, poudarjal, da trdno zaupamo v pomoč presv. Srca Jezusovega, ki se mu bo v teh dneh posvetila vsa Avstrija in ki nam bo naklonilo mirnejše in srečnejše leto, kot je bilo preteklo. Presvetli knezoškof dr. A. B. Jeglič se je v toplih besedah zahvalil za izražena voščila. Poudarjal je, da se je treba v težkih dneh božje poizkušnje zanesiti na božjo previdnost in na Gospoda vojnih trum, saj »On je Gospod naš Bog, po vsi zemlji so njegove sodbe...« (Psal. 105, 7). Prepričani smo, da bodo tudi vojne nadloge in sedanji hudi časi tako potekali, kakor je Bogu ljubo in Njemu na čast ter v zveličanje narodov. Duhovščina ljubljanske škofije je pokazala, da je na svojem mestu tudi v teh težavnih trenutkih; gotovo je, da bo skrb za ljudstvo ter modro previdnost znala ohraniti tudi, če bi nas še kaj hujšega doletelo. Dalje je presvetli omenjal veselo dejstvo, da se bo vsa Avstrija te dni posvetila božjemu Srcu Jezusovemu. Pri tem svečanostnem opravilu ne bo udeleženo samo ljudstvo, ampak uradna Avstrija, kajti tudi cesar sam je dal najlepši zgled ter takorekoč velel, naj isto store tudi vsi zastopi in vsa uradništva širne Avstrije. Končno je priporočil molitev za sedanjega papeža, za avstrijskega cesarja ter želel duhovščini in vernikom ljubljanske škofije blagoslovljeno leto 1915.

Osebnostna vest. Podeljena je župnija Begunje pri Cerknici ondodnemu župniku upravitelju č. g. Matiju Ježek. — Za dekana v Tolminu na Goriškem je imenovan vlč. g. Ivan Rojec, dosedaj župnik v Mirnu in dež. poslanec.

Redek slučaj. Gosp. Anton Bitenc je pretekli teden sprejel svetinjo za 40 letno zvesto službovanje na realki v Ljubljani. Isti teden je prejel tudi njeov sin Josip Bitenc, c. kr. praporščak v rezervi svetinjo za hrabrost pred sovražnikom.

Novi grobovi. V Spodnjem Dravogradu je umrl preč. g. prošt Florijan Isop. — V Ljubljani v vojaški bolnici je umrl Anton Novak po dom. Marinc, veleposestnik v Notranjih Goricah. — V Sarajevu je za legarjem umrl

vojak Mihael Ambrož iz Šmartnega pod Šmarno goro. — Na sv. Gori pri Litiji je umrla mati č. g. Hugona Bron, Terezija Bron. — V Kamniku je umrl Jurij Klemenčič. — Na Rovih pri Kamniku je umrl Anton Andrejka po dom. Hudman, brat c. kr. gardnega podpolkovnika Jerneja pl. Andrejka. — V Mengšu je umrl dne 31. decembra splošno znani, ugledni posestnik, rojen Ljubljančan Franc Presel, vulgo Šetrov.

V tuji zemlji so pokopani. Polkovnik 16. domobranskega polka Leo Fluy je podlegel ranam, ki jih je dobil na severnem bojišču. — Na severnem bojišču je padel stotnik pešpolka št. 55 J. Ogris, rodod Korošec. — Na južnem bojišču je padel Fr. Bahovec, sin ljubljanskega občinskega svetnika. — Ranam, dobljenim na severnem bojišču, je podlegel v bolnici na Ogrskem Ivan Zgur, predsednik slov. kat. akad. društva »Danica«. — Na severnem bojišču ja padel nadporočnik Ivan Kordiš, doma iz Loškega potočka. — Na severnem bojišču je padel Alkesandre Del-Linz iz Hruševja pri Postojni. — V bitki pri reki Ropa na severnem bojišču je padel priljubljeni stotnik 27. domobranskega pešpolka Fran Dobnik. — Umrla sta junaške smrti vsled ran, dobljenih na južnem bojišču, Mihael Debevec in Vinko Kavšek, oba posestnika iz Smolnje vasi pri Novem mestu. — Ivan Ponenel, vodja boletnega urada, doma iz Dol. Logatca, je umrl za ranami, ki jih je dobil na severnem bojišču. — Na južnem bojišču je padel blizu Valjeva Karol Dekleva, najstarejši sin znane rodbine iz Sela pri St. Petru na Krasu. Njegova slutnja, da se nikdar več ne vrne na posestvo, ki ga bode težko pogrešalo, že je žal uresničila. Pokojnik, ki ima še tri brate na bojnem polju, je bil dobrega, usmiljenega srca in radodarnih rok.

Iz ujetništva so se oglasili. Luka Čebašek, doma iz ljubljanske okolice. V uradnem seznamu je bil zaznamovan med padlimi. Sedaj je pisal iz Rusije. — Pri Srbih se nahaja v ujetništvu Janko Pintar iz Šiške. — V Rusiji se nahaja med ujetniki Anton Župc iz Iške vasi. — Tudi posestnikov sin Franc Petrovič iz Vzdrenca pri Horjulu je pisal, da so ga Rusi ujeli. — Ljubljanski trgovec Olup se nahaja težko ranjen v srbskem ujetništvu. — Vojni kurat č. g. Rajmund Bratanič s Štajerske se nahaja v ruskem ujetništvu. — Ivan Praznik, tovarniški uslužbenec iz Ljubljane, se nahaja v ruskem ujetništvu. — Četovodja posestnik Medija Babič iz Krapja pri Ljutomeru je z dvema svojima bratoma, s katerima je bil pri 87. pešpolku na severnem bojišču, v ruskem ujetništvu. — Ze dalj časa pogrešani Ivan Lovšin, doma iz Ribnice, član akademičnega društva »Danica«, je pisal iz ruskega ujetništva. — Jožef Nograšek, vrli fant, član Orla, Marijine družbe, se je po treh mesecih oglašil iz ruskega ujetništva, dasi je bil

že objokovan od staršev in prijateljev kot mrtev. Veselje njegovih znancev je zdaj nepopisno.

Po več sinov imajo v vojski. Pignar Janez, kmet v Zagorcih pri Sv. Lovrencu ima štiri sinove v vojski. Vsi so oženjeni in se nahajajo na bojišču. — Vid Janžekovič, posestnik v Mezgovcih pri Ptujju ima šest sinov, ki so vsi na bojišču. — Štiri sinove v vojski ima posestnik Franc Knez iz Breznika št. 21 pod Sveto goro. Ti so: Martin, ki služi v Gradcu, Franc v Pulju, Alojzij v Srbiji in Albin v Galiciji. Dosedaj so še zdravi in želimo, da se zdravi vrnejo.

Prošnja. Pogreša se Jakob Stemberger od 17. pešpolka, 10 stotnija, vojna pošta št. 32. Ako kdo kaj ve o njem, naj blagovoli sporočiti Ivanki Stemberger, Novavas št. 6, pošta Jelšane, Istra. — Že 4 mesece se ne ve več o Ivanu Križaju, 17. pešpolk, vojna pošta št. 201. Če kdo kaj ve o njem, naj blagovoli sporočiti Ivanu Križaju, posestniku v Zagonu št. 16, pošta Postojna.

Ruski vojaki-ujetniki.

Iz vanderni slučaj iz ruskega ujetništva. Oglasila sta se brata iz ruskega ujetništva, sina župana občine Brezovica, v kamniškem okraju. Mlajši sin Alojzij Cerar, bivši tesarški učenec pri g. Zakotniku v Ljubljani, je služil pri 17. pešpolku 6 stotnija je bil ranjen in ujet 26. avgusta. Drugi sin Franc Cerar, bivši vrtnar pri gosp. Stedrichu v Ljubljani, ki je služil pri istem polku, 2 stotniji, je bil ujet 16. oktobra. Oče in mati, ter drugi domači, so bili zelo žalostni, ker se je mislilo in govorilo, da so jih že Rusi pokopali; ker se ni izvedelo od nikoder od njih. Mlajši sin sin Alojzij, je pisal iz Galicije zadnjikrat 18. avgusta, potem ne več. Starejši Franc pa 30. septembra. Dne 7. decembra pa pride pismo iz ruske Sibirije, ker pišeta očetu, da sta zdrava in živa, da se jima nič hudega ne godi, in da so Rusi dobri z njima. Oče in mati ter drugi domači so zopet bolj veseli, ki vedo, da sina še živita. To je nekaj izvanrednega, ker je bil starejši sin 51 dni pozneje ujet in 15. novembra pa sta prišla v ujetniški vojašnici v Tobol-

skem v Sibiriji skupaj. Pisala sta, da sta se vozila po železnici v Rusiji 14 dni in 14 noči; to je velika daljava. Pismo je hodilo 42 dni. Vsi tisti, ki imajo sinove in može v vojski, naj bodo potolaženi, ker je že veliko pogrešanih oglasilo iz ujetništva.

Zahvala. Prejeli smo dopis: Lepi, veseli božični prazniki so minili. Marsikateremu vojaku se je oko zrosilo, ko je premišljeval, kako je lani obhajal vesele božične praznike v krogu svojih domačih, in kje jih letos obhaja. In ta »bôl« bil bi nam še večja, ako nam je ne bi ublažilo vrlo naše, z nami čuteče darežljivo ljudstvo s svojimi lepimi božičnimi darovi. Zato si štejem v dolžnost, da se javno zahvalimo v našem cenjenem listu »Domoljubu« vsem blagim darovalcem božičnih daril od najmanjšega do največjega. Vsem kličemo iz dna duše: »Bog Vam vse obilno povrni!« — To Vaše sočuvstvo in Vaša blaga naklonjena darežljivost nam daje tem večji pogum, s katerim bomo tem bolj vihteli naše orožje; s katerim ne jenjamo, dokler sovražnika popolnoma ne

pobijemo ter tako izvajemo trajno zmago naši ljubi domovini Avstriji, kar pomozi Bog! — Vsem voščimo srečno zmagozno novo leto! — Več vojakov.

Trikrat v 24 urah je avanziral mari-borski bogoslovec Stanislav Jurko, ki se ni odpovedal vojaški službi in je moral vsled tega v vojsko. Pred nekaj tedni se je vrnil ranjen s severnega bojišča domov. Ko je ozdravel, je bil pred 14 dnevi od tor-ka na sredo povišan za narednika, potem takoj za kadet-aspiranta in precej nato za kadeta. Vrh tega je bil odlikovan z veliko srebrno hrabrostno svetinjo. Njegov brat, učitelj Jurko, je bil pa odlikovan z zlato hrabrostno svetinjo.

Zaprli so nevarnega tatu Lorenca Dermoto iz Stare Loke in nekega njegovega tovariša, ker sta hotela v Dravljah pri Ljubljani ropati v prodajalni Doroteje Kregar.

Kolera. Na Selu pri Ljubljani sta obolela za kolero Somrak Ignac in Zajc Ivana. Somrak je umrl čez par ur, ko so ga prepeljali v Ljubljano; Ivano Zajc pa so oddali v bolnico za silo.

Nov denar. Ker primanjkuje še vedno drobiža, se bodo izdali v kratkem bankovci po eno krono. Namerava se tudi izdati polkronske novce iz nikla.

Poštna izpremembe. Poštna in brzojavna urada Jesenice 2 in Kandija na Dolenskem sta se opustila. — Z novim letom se je opustila enkratna dnevna peš-pošta med poštnima uradoma Litija in Šmartno pri Litiji in med Sodražico in Ribnico.

Pijača in karte. Dne 26. decembra sta bila v gostilni Tomaža Hafnerja v Godešah pri Škofji Loki 58letni posestnik Janez Svoljšak in 60letni zidar Anton Rant. Med kvartanjem sta se sprla. Rant je potegnil nož in sunil Svoljšaka v srce, da se je takoj mrtev zgrudil. Ranta so takoj pri- jeli in ga izročili sodišču. — K temu smo prejeli sledeči dopis: **Vražji alkohol** še starim možem zmeša glave. V nedeljo, dne 26. decembra nas je vse bridko iznenadila strašna vest, da je v soboto zvečer ob pol 9. uri zabodel 58 let stari Anton Rant svojega sosedo, 60 let starega Janeza Svoljšaka iz Godešiča v gostilni Tomaža Hafnerja kar naravnost v srce in da je isti po par minutah izkrevavel in umrl. To se je tako naglo in skrivaj zgodilo, da navzoča samo dva pivca še opazila nista, kaj Rant namerava storiti. V gostilni sta se sosedo samo nekoliko besedovala, dejansko pa se nista napadala. V sovraštvu nista bila nikdar. Kaj je torej potisnilo Tonetu morilno orožje v roko? Kaj drugega kakor alkohol. Torej zopet stara pesem, da jih več pomori alkohol kakor vojska. Ranjki je bil še toliko srečen, da je na dan pred Božičem prejel sv. zakramente.

Sveiozna vojska. Izšel je 5. sešitek tega dela, ki ima sledečo vsebino: Anglija pred vojsko. — Anglija in Rusija. — Angleška, francoska in ruska mornarica. — Nemška in avstrijska mornarica. — Nemčija, Avstrija — Anglija, Francija, Rusija, Japonska. — Kako je rastla moč angleške mornarice. — Morski strah. — Podmorski podkopi (mine). — V Vzhodnem morju. — Pljenje ladij. — V Severnem morju. — V Adriji. — O nalogi nemške mornarice. — Črtice. — Skrb za ranjence v vojski. — Posebno zanimivo so opisani v tem sešitku boji v Adriji, boj naše ladje »Zente« in nesreča našega parnika »Baron Gautsch«. — Cena sešitku je 60 vin. Četrletna naročnina (6 sešitkov) 3 krone. Naroča se v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani. — Prihodnji sešitek, ki izide dne 15. januarja, bo nadaljeval poročila drugega sešitka: »Avstrija — Rusija«. Delo toplo priporočamo!

Zahvala. Vsem darovalcem z Vrhnike in okolice izreka za mnogobrojna darila v denarju, v jestvinah in cigaretah povodom božičnice, prirejene vojakom, nastanjenim na Vrhniki, svojo iskreno zahvalo za veliko požrtvovalnost »Društvo gospej« na Vrhniki.

Romarji na sv. Goro se opozore, naj tekom 14 dni pridejo po voznino, katero dobe proti dotičnemu voznemu listku ali naj pa naznanijo, kako naj se z dotično vsoto razpolaga. Pč Mariofil, frančiškan, Ljubljana.

Razne novice.

Nemški škofje so izdali pastirski list, ki so ga prebrali po vseh cerkvah in tudi katoliškim vojakom na bojišču. Kot glavno nalogo sedanjega časa označuje obsežni pastirski list pokoro in spravo. Vojska je kazensko sodišče za vse narode, ki so prizadeti od nje. Zato glasni klic po pokori in spravi: Gorje narodu, katerega niti vojska ne pripravi do pokore! Zrel je za propad in tudi morebitna zmaga bi bila zanj poraz. Nočemo se vglobiti v dolžne knjige drugih narodov, ampak v svojo; nočemo izpraševati vesti naših sovražnikov, ampak svojo. Mi smo nedolžni nad izbruhom vojske, to lahko pričamo pred Bogom in svetom. Sicer pa nočemo trkati na svojo nedolžnost. Vojska je tudi pri nas odkrila težko krivdo, namreč da izginja versko in нравno življenje.

Pameten odgovor. Neki ogrski časopis se je obrnil do več vplivnih oseb z vprašanjem, koliko časa bo še vojska trajala. Bančni ravnatelj, tajni svetnik Lanczy je odgovoril, »da ni dovolj moder, da bi mogel na to vprašanje odgovoriti, a resen da je dovolj, da na tako vprašanje ne odgovori«. — Je prav povedal, ker vse, kar se o koncu vojske piše, so samo ugibanja.

Konec vojske? Jeseni je od raznih diplomatov in politikov pa do različnih cigank vse prerokovalo, da bo krog Božiča ali Novega leta konec vojske. Najrazličnejši preroki so vstajali in to po časopisu zatrjevali. Sedaj, ko ni ne Božič in ne Novo leto prineslo zaželenega miru, pa vstajajo zopet politiki in pripovedujejo, da bo konec vojske koncem marca ali začetkom aprila. Najbrže se bo kmalu našla kaka ciganka, ki bo vedela povedati isto in marsikaterega potegniti — za april! — do aprila.

Kaj mu je manjkalo? Iz Zagreba se poroča: Med naborniki se je nahajal tudi slabotni, toda visokorastli fant Jovo Bisokvič. Zdravnik ga je vprašal, najbrže da bi mu olajšal pot od nabora, če mu kaj manjka, če ni popolnoma zdrav. Fant pa je korajžno odgovoril: »Manjka mi samo kraljeva suknja.« Ustreglo se mu je in so ga potrdili v vojske.

Koliko škode bo napravila vojska? Bivši ogrski ministrski predsednik dr. Aleksander Wekerle je napisal v neki ogrski časopis članek, v katerem pravi, da bo znašala škoda, ki jo je in jo bo še napravila vojska, sto milijard, to je stotisoč milijonov. Mož pravi, da bo treba nekaj let na vseh straneh varčevati, da se bo mogla ta škoda popraviti.

Vojska in umetnost. Neki statistik je izračunal, da se je napravilo tekom sedanje vojske samo v Nemčiji 1.700.000 pesmi. Je verjetno, ker vojska je prerodila srca in marsikdo, ki ni prej nikdar, je prijel sedaj za pero, da dá duška srčnim čutilom. Seveda ne moremo vseh takih proizvodov smatrati za »pesmi«, temveč večkrat so le v obliki pesmi napisane navadne misli z nekaterimi lepo zvenečimi besedami.

Na smrtni postelji je preklical vse hude žalitve, ki jih je kdaj storil ustmeno ali pismeno proti katoliški Cerkvi, profesor narodnega prava na univerzi v Neapelju, senator p. Fiore.

»Družba bele zvezde« je na Irskem zelo razširjena. Namen te družbe je, da se tudi neizobraženo ljudstvo odvadi kletvine. Družba dela tudi za razširjenje čiščenja sv. Iniena Jezusovega in presv. Evharistije.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katera jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{3}{4}$ % brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Dopisi.

Koprivnik v Bohinju. Vojak Janez Dobravec iz Gorjuš, ves čas odkar se je vojska začela, ni pisal domov. Domači so bili v skrbeh, kaj je z njim. Da ga še vidijo kdaj živega, niso mislili. Minuli mesec pa je po petih mesecih pisal iz Kurgana v Sibiriji, kjer je ujet. Da so se domači pisma razveselili, je umevno. — Ravnotako niso dobili Novakovi iz Gorjuš nobenega glasu o svojem sinu tukajšnjem organistu Janezu Bezniku. Nekateri so pripovedovali, da je ujet. Nahaja pa se še vedno v Galiciji pri svojem polku zdrav in vesel. Pisal je večkrat domov in domači njeemu, pa so se pisma poizgubila. — Le ne verjeti vsakomu, kdor kaj pripoveduje o »domačih v vojski!« — Posesniku in gostilničarju Janezu Korošec iz Koprivnika je poginila krasna, dveletna kobilica, vredna do 1400 K. Od konjerejskega odseka kmetijske družbe je dobival letno podporo po 200 K. Letos ima nesrečo pri živini. Med letom sta mu poginili tele in krava. Pred tremi leti pa dorašla kobilica vredna do tisoč kron. — Umrlo jih je v župniji minulo leto 8; rojenih je bilo 17 — med njimi deset deklic kar po vrsti — poročenih pa 6 parov. — Sneg je zapadel, sanenec je dober, lesa dovolj za vožnjo, a delavcev in voznikov primanjkuje. Zasluzek z vožnjo bo letos zelo majhen.

Škocijan pri Mokronogu. Dne 31. decembra ob 2. uri po polnoči je izbruhnil pri posestniku Matiju Jakš v Hudenjah ogenj. Do tal mu je pogorelo gospodarsko poslopje, vsa mrva in vse

orodje, škode je do 4000 K. Vzrok ognja je neznan. Vrla gomuljska požarna bramba je bila v par minutah na mestu in obvarovala, da se ni vžgala še blizu stoječa hiša in druga poslopja v vasi. — Na severnem bojišču v Wolczadolna je padel 18. oktobra Janez Kralj iz Breznika. — Iz južnega bojišča je prišla vest, da pogrešajo tukajšnjega gostilničarja Zalokarja.

Vače. Smrtna kosa dela letos v našem kraju velike vrzeli, skoro vedno zvonit mrtvaški zvon. Na bojišču je baje padel Bregarjev visokošolec iz Gradca pri Litiji. Za Topolarja iz Lazov so z vso gotovostjo govorili, da je padel, pa je prišel le ranjen v rusko ujetništvo, odkoder je nedavno pisal svoji ženi. Sploh jih je od nas veliko v tej vojski, veliko je pa bilo zopet potrjenih.

Iz Tržiča. V letu 1914. je bilo v tržiški župniji rojenih 19 otrok, mrličev 91, porok 20, oklicev 27, cerkvenih govorov nad 200, obhajancev 65.000. Z novim letom se je priklonila lepo ležeča vas Bistrica s približno 400 prebivalci tržiški župniji.

V Lomu je bil ustreljen na novega leta dan posestnik Andrej Meglič, vulgo Blažun. Vračajoč se od lova s svojim 14 letnim sinom in Jakobom Slapar se je najbrže sprožila puška sinu. Kropla je tako nesrečno zadela Megliča, da je takoj izdihnil. Orožniki so aretirali sina in Jakoba Slapar, ki oba trdovratno tajita in trditev, da je bil oče ustreljen iz zasede.

Dnevno zavetišče v Tržiču ima božičnico na praznik sv. treh Kraljev popoldne ob 5. uri. Na dnevnem redu je primerna igrice, petje in obdaritev otrok.

Iz Rafolč, sodni okraj Brdo. Umrli je v Rafolčih po kratki bolezni oče, Andrej Pefek, bivši večletni župan, cerkveni ključar in član prostovoljnega gasilnega društva v Lukovici. Pokojni je bil blagi mož in dober somišljenik S. L. S. Lahka naj mu bo zemljica. — Tudi iz naše občine je 20 mož in fantov, ki služijo cesarja. Kakor poročajo uradna poročila, je mrtav Leon Andrejka iz Vrhovelj, rajni je bil ranjen pri Grodeku in potem vsled ran umrl na Dunaju. Po sedanjem poročilu sta ranjena Janez Brnot in Jožef Polanc iz Rafolč. Ozebla sta bila Janez Cerar iz Rafolč in Luka Bernot iz Dupeln. V ruskem ujetništvu se nahajata Jakob Grčar in Jožef Jeretina iz Rafolč. Pogrešana se Anton Igljč in Matevž Breznik.

Iz Prežganja pri Litiji. Letošnjo božično noč je napravil telovadni odsek Orel s svojim naraščanjem po polnočni maši v šolskih prostorih lepo božično igro v dveh prizorih. Pred igro je imel načelnik Orla Jožef Gule 1 uro trajajoč govor o vzrokih sedanje vojske, o požrtovalnosti naših fantov in mož posebno organiziranih v društvih, slovo jemal od onih Orlav, ki so padli na bojnem polju, ki počivajo v daljni Galiciji ali neprijazni Srbiji; govor je bil zelo idealen, poetično nadahnen in je prišel

iz ljubečega in čutečega srca. Mladi naraščaj iz vsakdanje in ponavljalne šole je dobro vprizoril igro. Ljudje so bili jako zadovoljni in čakali prve sv. maše. Vse se je ponovilo Novega leta dan. Cisti dobiček od te prireditve v znesku 30 K se je poslal za ranjene vojake podružnici Rdečega križa v Litiji. Da se je predstava vršila, se je veliko trudil g. učitelj, hvala mu zato. — Kakor povsod je tudi pri nas dovolj žalostno radi vojske, dva sta že padla, eden v Galiciji, drugi na vojni ladji »Zenta«, o šest drugih se pa ničesar ne ve. Bog daj kmalu zmago našemu orožju in toliko zaželeni mir.

Idrija. V ponedeljek, dne 28. decembra 1914 ob 7. uri zjutraj je zatisnil oči c. kr. rudniški nadzdravnik dr. Janez Jurij Štverák v 48. letu svoje starosti. Rojen Čeh iz Prage, je prišel leta 1895. v Idrijo ter tukaj deloval neprenehoma skoraj 20 let. Ranjki je bil izvrsten praktičen zdravnik in vsled svojega ljudomilega srca nasproti revnim slojem ter prirojene originalne šegavosti poznan in splošno priljubljen v celim idrijskem okraju. Pogrešal ga

nila »Kmetska Zveza« v Škocijanu pri Mokronogu, da prevzame posredovanje pri prodaji vina svojih članov. Sestavlja se znamek poštenih in zanesljivih vinogradnikov — svojih članov — in zapisnik množine vina in cene, po kateri bi ga bil pripravljen vsak vinogradnik prodati. Če se potem kak kupec oglasi pri podpisani »Kmetski Zvezi«, ona potem naroči kateremu svojih članov, naj mu pošlje vzorec in ceno vina; na željo kupcev je pripravljena poslati tudi naslove zanesljivih vinogradnikov, da se potem sama pismeno domenita, kupec in prodajalec, glede cene vina, odposiljatve in drugega. Da bi pa ne bil kak kupec oškodovan in da bi se mu ne odposlalo slabše vino kot je bil vzorec, bo »Kmetska Zveza« po svojih zaupnikih nadzorovala, kolikor bo v njeni moči, odposiljatev vina.

»Kmetska Zveza« se posebno priporoča častiti duhovščini, da bi podpirala njeno delovanje in se obračala do nje z naročili; zbrane ima namreč popolnoma zanesljive moze, ki imajo pristno, zanesljivo vino, da se lahko rabi za sv. maše.

V strelskih jarkih. Ranjeni tovariš vojak sloni na roki tovariša, ki strelja.

bo vsakdo, kdor je imel z njim opraviti. Pogreb dne 30. decembra ob velikanski udeležbi ljudstva je izpričeval njegovo priljubljenost. Upajmo, da mu je usmiljeni Bog povrnil dobrote, ki jih je v življenju izkazoval revežem, z večnim veseljem v nebesih! Počivaj v miru, blagi pokojnik, v bratski zemlji slovenski do vstajenja!

Odposiljanje takega vina še posebno nadzoruje tukajšnja duhovščina.

Cena vinu je 32 do 52 K hl, kakor je kakovost.

Svoji k svojim!

»Kmetska Zveza« v Škocijanu pri Mokronogu.

Gospodarske vesti.

Dolenjsko vino in njegovi kupci!

Zadnje leto je na Dolenjskem trta precej dobro obrodila in vino je ponekod izvrstne kakovosti. Ker so bile pa na Dolenjskem že par let prej slabe letine in še tisto vino, kolikor je bilo pridelanega, ni bilo dosti prida, so se stari odjemalci tukajšnjih vin obrnili drugam. Marsikateri kupec ne gre sam po vino, ker noče imeti potnih stroškov in se zato obrne na kako zadrugo, da dobi zanesljivo vino. Da pomaga kupcem in vinogradnikom, je skle-

Listek

Rekrut.

Spisal Henrik Conscience.

(Dalje.)

Katarina je obstala v globokem premišljevanju; kako vendar more biti pregreha, če pokažeš inostrancu pot? Trudila se je, da bi razumela, a ni mogla — bolelost je premagovala njeno dušo. Ona je čutila in vedela, da dela prav, da obišče svojega bolnega prijatelja, a tu jo ustavlja vsakdo,

kakor da bi hotela izvesti zločin — ali kolikor je bila nestrpna in pobita — pol ure čakanja po tej dolgi poti in težavah tudi ni bila taka stvar.

Saj bo vendar videla Jana. Stala bo pred vojašnico in nikdo izmed vojakov ne bo ušel njeni pozornosti. Videla in spoznala bo Jana...

Nakrat se ji je omračilo lice v tej sladki misli — spomnila se je, da je Jan slep — in slepi vendar ne morejo korakati z drugimi... Vendar — kaj je vedela ona o vsem tem? — Saj je tukaj vse tako čudno.

V svojem dvomu se ji je zdelo najboljše, da sledi starčinem nasvetu, počasi se je ravnala napram »Sokolu«, tja prišedši je poklicala vrček pive in se je vsedla sramežljivo v kot poleg mize.

V krčmi je bilo kakih deset vojakov, ki so stali ob mizi za točenje in so se pogovarjali glasno o službenih vojaških rečeh. Ko je bila vstopila Katarina, so se obrnili pogledi vseh nanjo, smejali so se in rogali deklici, ki jih ni razumela, ker so govorili francosko. Dasi so bili Katarini mučni njihovi drzni pogledi, jih je nagovorila smehljaje:

»Dober dan vsem skupaj, prijatelji!»

Ti-le vojaki so se ji zdeli poštenjaki, razen moža, ki je bil starejši od drugih in se je obnašal nekam velevalno napram njim. Ta je imel nadete debele usnjate rokavice, njegovi gumbi so se svetili kakor samo zlato, kapo je pomaknil na levo ušeso, mogočne brke so bile namazane z voskom in zavihane navzgor — stal je izbočenih prs, roko uprto v pas, kakor da izziva. Ni mogoče, da bi bil kaj drugega, ta vojak je mogel biti ali profos ali učitelj borbe.

Ne njegova zunanost, ne njegovo postavljanje ni bilo, kar je vplivalo na Katarino, da je mislila tako slabo od njega, ampak njegovi nesramni pogledi, s katerimi jo je prisilil, da je povesila svoje oči; jezilo jo je tudi, ker se ji je zdelo, da se ji posmehuje tako glasno. Deklica ni zakrivala svojih čustev in prevzetni lovec je opazil lahko, da ji je zopr.

Tačas ko so opazovali gosti drug drugega, je prinesla krčmarica Katarini pivo, mlad vojak prijaznih oči se ji je približal, ji ponudil svojo kupo in rekel prijazno v kempskem narečju:

»Trčimo, Micka. Vi ste gotovo od Antverpna?»

»Ne, tovariš. Jaz sem od Sv. Antona iz Šilde, ali iz doline suhcev, kakor hočete.»

»In jaz sem dečko iz Vehtergod — torej sva soseda.»

Veselo je ožarelo dekličino lice, pogledala je vojaka tako ljubeznivo kot da bi bila našla rodnega brata.

Med tem pogovorom so se vsedli ali so stopili tudi drugi vojaki k mizi, oni z navihanimi brkami se je pa vsel tako blizu Katarine, da se je je skoraj dotikal. Katarina ni mogla prenašati njegovega porogljivega in predomačega vedenja, tresla se je kakor v strahu, prišla je svojega rojaka za roko in ga prosila prikupljivo:

»O dobri moj prijatelj, sedite Vi pri meni in varujte me pred Francozom — kaj pa misli on, da sem jaz?»

»Ah« — je naredil Flamec, — »to je veterinjak. Samo postopi naj se in naj se Vas dotakne, potisnem mu svojo pest v njegove debele brke in če je tudi stokrat učitelj borbe.«

Ojunačena se je obrnila Katarina drzno k izzivaču:

»Gospod vojak — jaz bi Vas prosila, da se odmaknete od mene. Kaj pa mislite Vi pravzaprav? — Ali imate Vi mene za kako slabo blago?«

Učitelj borbe se je zakrohotal in se odmaknil govoreč smešne zbadljivke, katerih ni razumela na srečo Katarina, ki je vpraševala svojega varuha:

»Recite vendar, prijatelj, kako se pišete, če smem to vedeti?«

»Suzan Caersev sem vsak dan.«

»Suzan Caersev? — Glej vendar! Komaj štirinajst dni je tega, da smo prodali Vašemu očetu telička, lepega lisastega telička. Še imam od skupila v žepu.«

»In kaj dela moj oče? Je zdrav?«

»Popolnoma zdrav! — Mož kakor hrast. — Zdaj se domislim, da nam je pravil, da je tudi njegov sin vojak. — Toda — ali ne poznate Vi našega Jana?«

»Kako se pa piše?«

»Jan Bremc.«

»Bremc?! Moj Bog, kako bi ne poznal Bremca, saj služita v isti kompaniji, hodila sva vselej skupaj, dokler ni obolel na obeh.«

Vendar enkrat človek, ki je poznal Jana! — Ginjena je prišla Katarina vojaka za obe roki in vzdihnila: »Prijatelj moj dragi! — Glejte, zdaj hvalim Boga, da me je pripeljalo v to krčmo. Vi mi pokažete pot do Jana, kaj ne? — O vem, vsi fantje iz našega kraja so dobre duše.«

Seveda Vam pokažem v bolnišnico. Ali pa veste, da je Jan slep?«

»Žal, da vem!« — je vzdihnila. »Koliko solzâ smo že pretočili radi njega.«

Nekam nevoščljivo so gledali drugi vojaki, ko sta si postala deklica in njihov tovariš tako hitro domača. Učitelj borbe je drsal nemirno po stolu in je zmigoval z obrazom in rokami, potem se je primaknil zopet k deklici in ko ji je bil najmanj v mislih, jo je prijel za brado.

Flamec je skočil na noge in se grozil, Katarina pa je vstala jeze vsa zarepela in bila je učitelja borbe s plosko roko tako junasko po licu, da je videl vse zvezde.*

Ko se je pa zavedel udarjeni mojster, se je izpremenila mirna krčma v grozen bojni polom — zgrabil je za vrč in hotel je razbiti z njim Katarinino glavo, ali mladi Flamec je bil močnejši od njega, prijel ga je hitro za grlo in mu izbil vrč iz roke. Drugi vojaki so planili hitro med razljutena borca, odtrgali so drug od drugega in ju opominjali, da se ne sme boriti vojak s pestjo, zanj je slabša.

Nad tresočo se Katarino se je izlila ploha hudih besedi, vojaki so se podili po sobi, krčmarica je kričala, da gre po stražo, — kar se je oglasilo močno bobnanje v vojašnici.

»Juha, juha!« — so zavpili oni, ki se niso mešali v prepir, in so stekli vun. Učitelj borbe je preklinjal in grozil, potem

* Tako brani vsako pošteno flamsko dekle svojo čast.

je sledil tovarišem rekoč pri odhodu Flamecu:

»Ob petih na mestu! — Pridem po Vas!«

»Dobro, dobro, čeljustnik!« — mu je odgovoril Flamec s posmehom.

»O ljubi Suzan, koliko strahu sem prestala« — je vzdihnila Katarina, ko je ostala sama s svojim varuhom, — »je zdaj vse v redu?«

»V redu? — Sabljat se moram nocoj s tem pretepačem.«

»O moj Bog! — in to zaradi mene!« — je zakričala Katarina in se vsa tresla. Oni jo je miril velikodušno:

»Ni se Vam treba plašiti, dete moje, to je samo za smeh. Konečno se izide stvar tako, da pojdemo vsi skupaj pit, ker je način tega vraga, da pride do brinjevca — namreč če je on na vrhu. Take reči se mu pripetijo samo dvakrat v tednu, kakor je splošno znano. — Le pojdite zdaj hitro z menoj, popeljem Vas do bolnišnice, kjer je Jan.«

Katarina je plačala svoje pivo in zapustila z vojakom krčmo. Govoreč o domu in o razmerah pri vojakihi jo je spremil skozi par ulic, potem se je poslovil, rekoč:

»Vidite vojaka na klopi pred vratmi one velike hiše? — No, to je lazaret ali vojaška bolnišnica. Vojaka morate nagovoriti, pustil Vas bo noter, če je le mogoče. — Le vrnite se srečno domov in pozdravite mi o priliki mojega očeta.«

»Tisočkrat se Vam zahvaljujem, prijatelj!« — mu je odgovorila Katarina in šla napram bolnišnici. Ko je bila zopet sama, se je polastila globoka žalost njene duše in skoraj se ni upala, da bi nagovorila vojaka. Ali ko se je približala vojašnici, je zažarel njen obraz veselja — vojak se ji je zdel znan. In res! Ko je bila še nekaj korakov oddaljena od njega, ga je zaklicala po imenu — bil je Kobalov, o katerem je bil pisal Jan, da je postal korporal.

Ko je zapazil korporal Katarino, je skočil radostno k nji in vprašal veselo začudeno:

»Ljubka, Katarina, Vi ste to? — Kako je vendar to? — O Bog, kako se veselim, da Vas vidim. Kako se godi našim ljudem v vasi? — Je moja mati ozdravela? — Kako je z Verbakovo Lizo? — Vedo tam, da sem korporal, in kaj je rekla Liza, ko je slišala to?«

»Vse gre na dobro,« — je odgovarjala Katarina. — »Vaša mati je bila že nedeljo pri veliki maši, mrzlica jo je zapustila in skoraj da se ji ne pozna, da je bila bolna. — Jaz pa sem Lizi sama povedala, da ste postali poglavar.«

»No — ali se ni smejala?«

»Ne, zardela je do ušes, vesela pa je bila tako, da ni mogla izpregovoriti ne besedice, jaz pa sem brala v njenih očeh njeno veselje.«

Kobalov korporal je povsili glavo in gledal v nič, nakrat se mu je izpremenil obraz, čutil je, da zardeva in da mu razbija srce. Rojstna vas s svojimi njivami in travniki, nedolžen pogled ljubljene, ljubezniv smehljaj materin, veselje nedelje po dolgem tednu dela, krasno petje pod zeleno lipo, zlobudranje udomačene srake, lajanje domačega psa, šumenje smrek...

Vse to se mu je prikazalo živo pred oči, vse to ga je mamilo s čarobnim glasom...

Rahlo je vprašala Katarina: »Kobal, kaj sem pa rekla, da sem Vas razžalo-stila?«

»O ljubka Katarina — jaz sam ne vem, kaj — prikazala se mi je nakrat naša vas, tako živo, da sem videl, kako se svetlika stolp v solncu. Moj oče je vezal snope na strnišču, moja mati je stala poleg njega, čul sem, kako se razgovarjata o meni. — Bil sem čisto omočen — ali zdaj je minulo.«

»Pojte, Kobal — peljite me vendar k Janu, on bo tako vesel, ko me zagleda.«

»Vi veste torej za njegovo nesrečo?«

»O vem! Prišla sem samo, da ga potolažim. — Ne pustite me več, da postavam tukaj, peljite me takoj k njemu.«

Žalosten je vzdihnil korporal: »Kako Vas pomilujem, uboga Katarina...«

»Zakaj?« — je vprašala burno Katarina. — »Govorite, pojte, ne delajte mi strahov.«

»Nesrečna Katarina! — Nikdo ne sme do slepih in do drugih, ki so bolni na očeh, to nam je prepovedano pod strogo kaznijo.«

Bolesten krik se je izvil deklici, zakrila si je s predpasnikom oči in je vekala:

»Gospod, moj Bog! — Bog ti moj! — Štiri dni naj bi bila hodila zastonj, zastonj da bi se bila mučila in Jana ne dobila pred oči? — Živa ne grem od tod, če ga ne ugledam, bodite prepričani o tem.«

»Ali Katarina! ... Ne smete tako vekati na ulici, če ne, bodo prišli ljudje in bodo zijali in poslušali, molčite vendar raje.«

Katarina si je obrisala oči in zavpila z izrazom poguma in obupa:

»In če se splazim v hišo kakor tat, če mi prebode sablja srce — moram ga videti in govoriti — naj me zadrži, če me morejo.«

»Poslušajte, ljuba Katarina« — je govoril korporal na tiho, — »lahko da izgubim jaz pri tej stvari svoje zvezde ali pomagati Vam hočem. Samo mirujte in molčite. Narednik pojde takoj z raportom h komandantu, zdravnik je bil že tukaj, ravnatelj je bolan, ne pride v bolniške prostore. Ko odide narednik, Vas popeljem tihoma k slepim. Ali da ne pozabite, Katarina, če pridem v luknjo, če izgubim svoje zvezde, tedaj povejte moji materi in Lizi, da sem jih izgubil iz prijateljstva in usmiljenja.«

Solznih oči mu je zatrjevala: »Bodite prepričani, da Vam ostanem hvaležna vse dni svojega življenja. Zanašajte se name, Liza Vam piše pismo kakor hitro bom jaz doma.«

»Saj ne zna pisati!« — je vzdihnil korporal.

»Znam pa jaz — in pisala bom na mesto nje, in stvari bom napisala, da bode skakali od veselja.«

»Velja, Katarina. Torej poslušajte, jaz ne smem tu govoriti z ljudmi. Sedite na klop in sedite, dokler ne pride narednik, rekel mu bom, da ste moja sestra, sicer nam še pokvari kaj. Govoriva malce o

prijateljih tam doma. Se je že poročila Pipovarjeva Nela? In naše žrebe, ki smo ga prodali v »Krono«, kako se drži?»

Vseda sta se razdaljena drug od drugega na klop. (Dalje.)

V novi luči.

Napisala Lea Fatur.

»Al me boš kaj rada imela?« — je zažvižgal navdušeno in prešerno čevljarški vajenec — in Polde Komar, v mirnem času bančni uradnik, zdaj korporal pri sedemnajstem, tretja kompanija, četrti voj, se je obrnil naglo k svoji zaročenki lepi Anki Mehlinovi. Vajenčevo žvižganje je sprožilo vprašanje, ki ga je mučilo, kar je zopet oblekel vojaško sukunjo, da stopi v nji v bojni grom.

»Al me boš pa še rada imela Anka, če pridem brez roke, brez noge?« Smehljajoče jasne oči so premerile vitko visoko postavo, ki je stala tako ravno in kljubovaje tu — smehljajoče oči so hitele preko vseh teh krasnih mož in mladeničev, ki so bili pripravljeni na odhod — vse tako čvrsto, junaško, veselo — smehljaje je rekla mlada deklica:

»Beži, beži Polde, kaj govoriš tako čudno?«

Bilo je res čudno to vprašanje v tem hipu ko je plaval ves kolodvor v toku navdušenja. Glava pri glavi je stalo ljudstvo, ki je prišlo, da pozdravi odhajajoče vojake, vsi stanovali in vsaka starost — dete v naročju matere, starček ob palici, stare mamičice, ki niso bile že več let tako daleč — in vse to je bilo navdušeno, roke polne cvetja in kaj drugega, vojakom v spomin in pozdrav. Vojaki so stali že v vagonih, so hodili vanje, so stali med ljudmi. Vsi ovenčani. Kape in prsa, polna cvetja in trakov, trobojnice so mahljale iz vagonov, pesem se je oglasila iz te ali one skupine, smeh. Zrak je bil nasičen vonja cvetja, polne toplote, železničinega dima, prahu več tisoč nog, ki so razgrebale tla, vonja pive in mesa iz nove vojaške kuhinje na kolodvoru — in nečesa nepopisnega, ki je lebdevalo nad vso to množico, katere vsakdanje misli in čutenje je razmešala in razburila že dolgo pričakovana in vendar nenadano prišla vojska. To nekaj je vezalo zdaj tu vojake in civiliste, znanke in neznanke v eno samo dušo in misel, v neko nejasno željo iti naprej, iti kam, sploh kam, iti z vojski, delati za domovino.

Smehljajoče Ankinе oči so se vrnile k Poldetu in ponovila je: »Beži, beži ne govori tako strašne reči.«

Strašne, res. Ravni, širokopleči, samozavesni, so se kretali vojaki v svoji novi lepi uniformi, sklepali so zveze, se šalili. Pogum in odločnost jim je sevala iz oči, iz ust so se jim sinale šale. Kdo bi si mogel predstavljati, da se vrne kdo njih brez roke ali noge, da bi se vlekel zdaj tako poskočen težko po cesti, ves blaten, raztrgan, ali da ga sploh ne bo? — In vendar je brusila že nad tem živim lepim svetom morilka svojo dolgo koso.

Pavli Morinovi, Ankin prijatelj, so se zameglile večkrat oči, duša ji je plavala in tonila zdaj navdušenja, zdaj tihe groze.

Govorila in gledala sta se zaročenca, a ne več kakor poprej, ona je poslušala nju in druge z nekim nedoumnim čuvstvom. Gotovo je hudo tem fantom in možem, katere je iztrgala vojska iz družine, odtrgala od mirnega dela, pa se možatijo in smeje — pesem je na ustih v srcu je jok.

»Udrite Srbe, dajte jih,« — je naročal tam gruči vojakov star poštenjak, ki jim je delil svalčice. — »Ne bojte se,« — je zagotavljal resno mlad obraz — »to se bo že vse naredilo.« — »Rusov ti pošljem nabit sod,« — je obljuboval mož svoji ženi. — »Ruse bomo jedli, če bo tudi petek,« je pristavil drugi, ogorjen bradat mož se je pohvastal: »Na bajonete jih bomo nabadali in vrgli takole nazaj — naj jih le dobimo med naše stare kosti, zmleli jih bomo.«

»Hvala Bogu,« — je rekel že plešast vojak, »do smrti bom vesel. Ženo mi je vzel Bog, otroci so do vrha, kdor je vzel ženo naj vzame tudi mene.« — Od vojaške kuhinje k vlaku je hodil velikan belokranjski pesnik Orlovič, okrog njega so se zbirali tovariši in ljudstvo, njemu so se sipale dosetljivke kar iz ust:

»Rusi bodo padali kakor muhe, ko jim pošljemo mi hruške suhe, kajti od take jedi, vsakega rad želodec boli.«

»Bodo že videli kaj je kranjska kri, so mislili, da bodo opravili brez nas, pa brez Janeza ni nič. Živila Avstrija! Naša vojska iz viharia še brez slave prišla ni. Vsega so mi dali polno torbo, kosilo je kuhano, miza je na tleh. Pa kdo bi si mislil, da se bom kopal kdaj v morju in da bom pel v Trstu slovenske pesmi! Ej živila slovenska zemlja! — Prvi večer je bil otep slame, drugi večer je bilo dvajset bilk in tretji ravno ena sama bilka moje ležišče — pa to nič ne dé, samo da jih bomo.«

Zopet je govoril Polde. Z nekim mrakom na licu je rekel zaročenki: »Kaj se Ti zdi tako nemogoče? — Ti ne misliš in ne veš kako je bojno orožje dandanes, kako je bil iznajdljiv človeški razum za pokončevanje človeka — tam se Ti trudijo in uče zdravniki leta in leta, da morejo rešiti življenje enega — izumitelji vojnega orožja se trudijo, da izpihnejo življenje tisočih v enem hipu. Rečem Ti Anka, čudež bo, dasi ne verujem v čudeže, čudež bo, če se nas vrne kaj in če pride, kar pride, še celo. Ta premoč sovražov! To pomisli dušica in bodi pripravljena na vse. Povej mi ali naj računim...«

»Kako si siten,« — se je namrdnila in obrnila je glavič od njega. Tedaj so se srečale njegove ožalotčene oči z resnimi očmi Pavle, ki so šle po svetlo krasnih postav in se vrnile k njemu z vprašanjem: Kaki pridete? Sam Bog ve!

Stali sta druga pri drugi, tako različna druga od druge. Anka hči bogatega mesarja, razmazana in razvajena, in Pavla, mlada učiteljica, ki je vzrasla sirota brez ljubezni, ki je spoznala že otrok življenja resnobo. Anka v lesku svoje lepote, v koketni obleki, oči vedno pripravljene, da vlovijo občudujoč pogled, Pavla oblečena priprosto, oči polne misli, obrnjene nekam v daljavo.

Rahlo mu je rekla Pavla: »Zakaj vprašujete? Kdor ljubi, ne ljubi ne roke ne

noge, ne frizuro — ljubi se pač samo dušo — torej bo Anki vse eno kakšni se vrnete, da se le vrnete...«

Hvaležno ji je stisnil roko. Ni se brigal navadno dosti za njo, za tovarišico in spremljevalko Ankino. Stanovale je pri Ankinih starših in je morala žrtvovati ves svoj prosti čas, da spremlja živo in lahko-miselno dekletce, ki ni poznalo skrbi življenja. Blesteča Ankina prikazen je zatemnela popolnoma blede in resno Pavlo, morda jo je ljubila Anka ravno zato... — Mladi uradnik se je bil seznanil na nekem plesu z Anko, Pavlo je videl prvič ko je prišel v Ankino hišo in je prišla Pavla iz šole, natovorjena zvezkov, knjig in cvetlic. Njeni nazori mu niso prijali, zdeli so se mu nazadnjaški. Zakaj je ženska tu nego, da razveseljuje s svojo lepoto? — Javno življenje in njegove programe naj rešuje mož, ženska je rešila vse, če je lepa in občudovana, bogata. — Bil je soliden fant toda plaval je v svetovnem toku. Ni se vprašal ali je veren ali neveren, bilo mu je zoprno strastno naglaševanje vere ali nevere in sprijela sta se dostikrat radi te nejasnosti v njegovih mislih z mlado učiteljico. Danes je čutil nakrat, da je njena zahteva po resnosti v načelih upravičena, čutil je, da mora nastati velika izprememba v značajih in času in želel je, da bi bila Anka bolj podobna Pavli.

Zopet je obrnila zaročenka namrdnjene oblike k zamišljenemu zaročencu: »Saj se Ti ni treba izpostavljati — čuvaj se. In rekla sem Ti tudi, da se izprosi. Saj Ti ni bilo treba ponujati se trikrat na dan po vseh vojašnicah.«

»Bog s Teboj, da ne moreš razumeti tega. Moja dolžnost. Izpolnilo jo je vse in jaz, da bi odlašal? Te je motilo tisto neumno govorjenje? — Prazno! — Cesar je klical in hiteli smo.«

»In začudil se je svet« — so se zablistale Pavline oči. — »Avstrija je vstala kot en mož, prvo ponižanje sovražnikov, ki so računili na uspeh svojega rovanja. Ljubljana je bila kakor velika reka v katero hite potoki, hudourniki ob nevihti, rezervisti so brzeli po cesti, da se je naredil tiste dni stalen oblak prahu, v treh dnevih je bila izvršena mobilizacija; zastave so pozdravljale vojsko.«

»Bilo je res čudovito,« — je pritrdil veselo Polde. »Vojska! Kar prenapredila nas je. Kako težko se pripravljala sicer človek od doma. Tu je pustil plug, knjigo, polico — vojska! Kar vzdignilo nas je. Mi v pisarni — rečem Vam, da je prišel nek novi duh v nas. Vojska razprši meglo, ki leže nad Avstrijo. Zdaj izvemo: smo ali nismo. Ta moreča nejasnost zadnjih let v vsem. Trgovina je propadala, Avstrija je bila postala zasmeh vsakega poba, delil jo je vsak otrok po svoji pameti — vse gnjilo zunaj in znotraj — je vpilo inozemstvo so zabavljali domači — in ko nam je vzela zlobna roka moža, čigar energična volja je bila porok nove veličine — tedaj je pričakoval svet, da si sme razdeliti roj lačnih hijen zaželeni plen. — In zdaj gremo, da zakličemo: Proč roke od naše zemlje, dajte prostora, da dihamo tudi mi, krepka so naša pljuča, želina čistega zraka.«

»Tisoči in stotisoči so vstali, da dovršijo njegovo poslanstvo, sto tisoč in sto ti-

soč-rc je priseglo, da bo zvesto njegovim načelom. Se spomnite, kako se je peljal vlak po progi posuti s cvetjem, nema je stala tisočera množica, ki je prihitela v pozdrav — tudi zdaj je nastlan kolodvor s cvetjem — odpeljete se branilci našega ob- stanka. Se spomnite kako so se gibale tisti otrožni dan zastave po Ljubljani? — Bile so kakor sikajoči jeziki, željni smrti — srce mi je pretresala groza.»

Govorita vendar kaj pametnejšega, se je jezila Anka, »samo smrt, pogreb, odsekane roke in glave, glej, kličejo v vlak...»

Mase so se zgenile, zavalovile nazaj, sunile naprej. Vojaki niso mogli ustaviti vala občinstva. In ko so bili slednjič vsi vojaki v vozovih med smehom, krikom in šumenjem, je stalo občinstvo zopet tu čast- na straža mož, ki so odhajali na polje časti. Dečki so se splazili na strehe vagonov, de- klke so prinašale še cvetja, stiskale so se roke, obrisalo se je tu in tam solzno oko, na tihem in skrito, da ne oteži vojakom srca. Zagibal se je vlak. Zaoril je donebesni pozdrav. Roke in kape iz vlaka, veje in cvetje, roke in robci zunaj — mahlanje, klicanje.

Živeli naši fantje! — »Z Bogom! — »živijo! — »Bog z Vami!« Završelo je glasno »Lepa naša domovina...« Dokler je bil viden vlak so klicali in mahljali lju- dije, potem so povesili glave in se vrnili v težkih mislih po razhojenih potih domov.

Pavla je pobrala cvetko, ki je padla Bog ve iz čegave roke in je bila pohojena od tisočih nog. Cvetka se ji je zdela kakor izgubljeno življenje onih... Vzdignilo se ji je v duši ono nepopisno dušljivo čustvo, ki je bilo pretreslo njo in druge ob večer- nem slavnostnem obhodu rezervistov, ko se je tresla Ljubljana navdušenih klikov in se je sklonilo bandero stolnice vojaški za- stavi, ko je blagoslovil duhoven može, ki so bili prihiteli na cesarjev klic — in je udarila v navdušenje kakor mrzla ploha... Polteknilo so... Zvonček je cingljaj... Vse je vzdihalo glasno: »Jezus usmili se! Usmili se!« — In zaigrala je godba — glas- ni jok žena je zaihtel po Vodnikovem trgu — tako je bilo pri srcu možem. Mrtvaška koračnica, molitev za mrtve. Niso mislili na to v veselem vslikanju, pod vihra- o- čimi zastavami — zdaj so vedeli vsi: Ti ti- soči in tisoči so bili zapisani smrti. Hip za- losi, ki je bil dolg kakor večnost... »Jezus! Jezus!« — Potem vesela koračni- ca, živio! — in odpihana je bila žalostna slušnja, mučen občutek, da se vrne pre- mnogokrat...

Rosi z nebes — zemlja žaluje. Ljudje hodijo resni, pogovarjajo se samo o dra- gini, lakoti in — ranjenci. Kar je bila za- čela vojska, ga ni človeka v Ljubljani, ki bi ne vprašal zjutraj soseda: »Ali je kaj novega od naših fantov?« — Vsak je hodil pred pošto, pred tiskarno, da čita brzojave; kar je bila začela zima, ga ni človeka v Ljubljani, ki bi ne odorl zjutraj okna, se ozrl v mraz in vzdihnil: »Fantje, naši fant- je!« — in sram ga je, da leži v mehki po- stelji, v topli sobi, ko prezebujajo oni v blatnih jarkih. — Vsaka novica iz bojnega

polja pretresa dušo z različnimi čustvi — vendar se razvija življenje še nekako v starem tiru, živci so se umirili, bi otopeli, da nas ne preskrbijo politiki iz kavarn s kakim novim vznemirjenjem. Kranjc se pri- vadi tega. Črnogledom odgovarja lahkomi- selni: »Kaj je hudega? Polne so prodajalne, gostilne, na trgu je vsega.« — Zresni ga po- gled na kruh. — In še nekaj nas pouči, da živimo res v hudem, prehudem času... Povsod zastava z rdečim križem na belem polju. Blagoslovljena zastava, ki jamčiš, da čaka naše krvaveče brate počitek in obve- zilo, okrepilo — blagoslovljene roke, ki strežejo požrtvovalno našim ranjencem — junaki so oni — vi ste njih angelji.

In vendar se nam stisne srce, ko za- gledamo belo zastavo z rdečim križem, ki je zbrala pod sebe vojsko zlatih src, da ce- lijo rane, katere zadaja druga krvava voj- ska...

Pavla je šla iz šole. Bila je blede in utrujena. Ves njen prosti čas je vzela zdaj vojska in ranjenci. Doma je šivala, v šoli je pletla, po šoli je tekla v bolnišnico. Vse njeno teženje je bi'lo samo pomagati, poma- gati in vedno se je vpraševala samo to, ali stori svojo dolžnost.

Anka je bila nevolina na njo. Kupila si je dragoceno krzno, Pavla ga ni niti po- gledala, šla je pod Rožnik, Pavla je ni spremljevala. »Kaj hočeš vendar,« ji je očit- lala Anka, »ali naj dam ves zaslužek ka- kor ti za vojsko? Trgovci morajo tudi kaj prodati, sicer ne zaslužijo delavci.« — Pav- la ji je odgovarjala: »To je že res. Naj kupi kdor more — čudim se samo, da se ti ljubi, ko je tvoj ženin v večni nevarnosti.«

»Ja veš,« se je smejala Anka, »jaz ven- dar ne morem hoditi kakor kak glas smrti okrog. Je res, da bo zdaj huda za moža, pa premožno in lepo dekle ga bo pa ven- dar še zmiraj lahko dobilo.«

Zakaj je bolelo to Pavlo tolikanj? — Anka je dobila dosti taborskih pošt z srč- nimi pozdravi — Pavla je zaprla v svojo omaro eno edino, ki ji je javila: »Živel, po- gum! Še sem cel in zdrav. Korajžni smo vsi, bijemo kar se da.«

Potem so izostala poročila in Pavla ni mogla vkljub svojemu hudemu delu druga- če kakor misliti vedno in vedno na prija- teljičinega zaročenca; zanj je izpraševala ranjence, a dobivala je neisne odgovore.

Šla je pobita iz šole. Zdelo se ji je, da leži vse obče gorje na njenih ramah. Vrsta mož, ki so se pomikali nekam avtomatič- no čudno počasi, ji je ustavila korak. Spomnila se je onega dne na kolodvoru in kriknila je bolesti. Bedni junaki kako pri- hajajo — kakor vrsta duhov... Lepe no- ve uniforme, kako so zdelane, zmečkane, prebodene, prestreljene, blatne, visoke po- stave kako so upognjene, obvezane glave in roke, noge šepajo. Obrazi so toni, omrt- veli so groze — le malo veselja zasije na njem, veselja, da so zopet na toplem. Fantje naši!... Sovražnikova moč vas ni zde- lala toliko, kakor mraz, ki stisne dušo in premre kosti. Tu in tam skoči dobra duša k ranjencu, ga obdaruje. Dajte, ljudje božji, odtrgajte sebi, postrezite, pomagajte. Vsi so naši, bodisi Oger, Lah ali Nemec, vsi so stali na enem polju, za en smoter.

Pavla je stala ukopana in gledala za ranjenci. Energičen lep obraz njene kole-

ginje Cirile je bil pred njo, ne da bi zapa- zila, kdaj je prišla. Oči obeh učitelje so bile vlažne, ko sta se pogledali. »Pojdi,« je rekla Cirila zamolklo, »povem ti nekaj. Komar je prišel. V liceju je in težko je ran- njen v rebra in ne vem še vse kod, pripe- ljali so ga malo živega. Le povej njegovi nevesti, naj ga pride obiskat. Od ene do štirih, prvo nadstropje, dvanajsta vrata.«

»Ji je pravila še kaj drugega? — Pavla se ni zavedala, pritavala je nekaj domov, pred očmi tista krasna slika odhoda...

»Ranjen je? — No, ga bomo hodili ob- iskat, bo vsaj bolj kratkočasno. Pojdi ven- dar z menoj, ti si že vajena okrog takih ljudi. Kaj mu neseva? — Nakupim vsega in razdam drugim, saj je tako težko priti noter.«

»Dobrega srca je,« si je mislila Pavla, »ali posebne ljubezni nima do Komarja. — Bog ve, kako bo užalila reveža, saj ga je ljubila samo zavoljo njegove lepe postave, kakor se zdi.«

Črnovojnik pred licejem je vprašal strogo, koga iščejo. Bile so tri, ki so mu odgovarjale, Anka, njena mati in Pavla. Potem so dobile v liceju listek, ki jim je dal dovoljenje iskati ranjenega desetnika Poldeta Komarja.

»Prvo nadstropje, dvanajsta vrata.«

»Počasi, je prosila Pavla Anko, »tež- ko je ranjen in ga ne smeš razburiti, lepo te prosim, Anka, če je kaj zelo izpreme- njen, ne pokaži mu, da si se prestrašila.«

»Ne bodi sitna in ne pridiguj mi veno- mer,« se je otresla Anka in njena mati je rekla mirno: »Kaj se bi preivarjala? Če je hudo ranjen, je res revež, ali zato ni treba, da je še Anke konec.«

»Srečni taki ljudje!« je vzdihnila Pavla v srcu in potrkala je rahlo na vrata s šte- vilko dvanajst. Mlad bogoslovec je prišel vun. »Gospod Komar? — Da ta je tukaj — sicer jako izmučen.«

V svetli sobi, kjer je pripravila po- strežljiva ljubezen lepo bivališče ranjenim revežem, je ležal na prvi postelji človek, ki je bil povezan in pokrit do nosu. Druge postelje so bile sicer razdete, ali njih last- niki so se izprehajali po hodišču. Človek na postelji se ni ganil. Deklici in mati sta obstali na pragu. Na obešalu kape in zde- lane, a že očejene monture, steklenica z malinovcem na beli omarici — tisti težki duh po zdravilih, lizoformu, ki se je boril z vonjem nekega parfuma — vse to se je utisnilo hitro v Pavlino predstavo. Tačas se je csokolila mati, stopila je k postelji in vprašala rahlo: »Gospod Komar, ste vi to ali niste?«

Človek v postelji je dvignil težko gla- vo: »Kdo je tu?«

»Jaz sem, Polde,« je kriknila prestra- šena Anka. »Ja kaj pa je s teboj? Zaka- imaš zavezane oči?«

»Anka,« je vzdihal Komar, »ne vidim te — jaz ne vem — ranjen sem na očeh, na nogi — povsod. Obsule so me one sitne muhe.«

»Kaj!? — Ti ne vidiš?!« je zakričala obupno Anka in zgrudila se je na stol, lep obrazek je pokrila smrtna senca. Hitro jo je prijel mati: »Pojdi, pojdi, ubožica, to ni zate...«

Izginili sta skozi vrata. Pavla je kle-

čala pri postelji ranjenega, njene solze so tekle na njegovo roko.

»Kdo se joče radi mene?« je vprašal. »Anka? — Ah ne, Anka nima poguma, da bi ostala pri ranjenemu — to ste vi, Pavla, dobra duša!«

»Jaz sem, Polde — ne zameri temu razvajenemu otroku. Ne boj se, da bi bil zapuščen, ako si izgubil na častnem polju vid in ude — jaz bom delala in skušala, da ti osladim trpljenje.«

Tonlo je stisnila vela ranjenčeva roka njeno. Nič ni bilo treba zavijanja, okolstav. Pavla ni vedela samo kako — v tej uri se ji je razrešila prihodnost in preteklost, čutila se je močno, odločno.

Več dni ni mogla k ranjencem, dobivala pa je poročila, kako mu gre, od dobre duše, ki ne pozabi in ne zamudi, kadar ima priliko, da izvrši dobro delo.

»Božičen večer ga pa le obišči. Povedati ti ima marsikaj,« se je smehljala tista dobra duša. S čudnimi občutki v srcu je šla Pavla. Včeraj je bilo posnežilo ceste in strehe, kar je hodilo po ulicah, je nosilo svežnje, bodisi otrok, ženska ali vojak. Bilo je celo nenavadno gibanje na ta nena- vadni božič, posebno gospe so hodile živahno od prodajalne v slaščičarno. Marsikatera njih je krenila z zavitki v »Ljudski dom«. Treba bo razposlati božičnico ranjencem.

Sveti večer praznik miru — svet v orožju te pozdravlja želino . . . Po hodi- ščih liceja je dišalo po smrečju, obrazi ranjencev, ki so se urili v hoji, so bili nekam slovesno mirni, kakor da je prišlo nad nje razodetje nečesa, ki je večje kakor vse njih trpljenje in izgube.

Rahlo je potrkala Pavla na dvanajst, da prinese tolažbo ubogemu obvezancu. Zastala je na vratih . . . Komar je sedel na postelji, čelo obvezano, ali oči jasne, na postelji so ležale prve številk slovenskih leposlovnih listov.

Ni vedela, ali sanja ljubljene in zaže- liene sanje, da se je vrnil izgubljeni vid ubogemu ranjencu — rdela je pred njego- vim očmi — rada bi zakrila zdaj, kar je odkrila slepemu.

»Gospod Komar — ti — vi vidite?!«

»Da, draga duša. Vidim in vidim vse v novi luči. Vidim tebe, sebe, prihodnost, ki bo izrasla jasna in srečna iz prejšnjih tablod in sedanjih vojnih grozot. Že vidim tudi v naši literaturi oddih in jasnost. Zdaj vemo, kaj hočemo, vojska dela in utrdi značaje.«

»Oči, oči,« je zajokala Pavla in se »grudila na stol poleg postelje, »o hvala Bogu, da vidiš, da vidite, sedaj se vas ne bo bo'la Anka . . .«

»Pustimo Anko,« se je nasmehnil in prijel jo za roko, »moje oči niso bile ranjene, moje noge so zdrave, imel sem pač dosti ranic, a nič nevarnega, upam, da se vrnem kmalu na bojišče. Moram povedati, Pavla, da sem mislil od onega dne slovesa več na vas nego na Anko. Vojska mi je pokazala vse v novi luči, zato sem se neredil pred Anko tako hudo ranjenega. Bila je moja sreča, sicer ne bi izvedel nikdar, kar sem si želel tako vroče, ko so grmeli in sikali goreči pozdravi smrti okrog mene. Kaj ne, Pavla, če se vrnem, bodeva živela resnemu delu?«

Njene oči so se uprle plašno v blede obraz, ki je govoril o vrnitvi na strašno bojno polje. Enkrat se je vrnil — se vrne še drugič? In čutila je nepopisno bolečino v srcu. Bolečino mater po širnem svetu, ki pričakujejo na sveti večer zaman svo- jih otrok — ki jih ne bodo pričakali nik- dar; ihtela je: »Pridi vendar, angelj miru, in potolaži srditega angelja vojne!«

Vojak se je nasmehnil: »Nikar, Pavla! Saj ni ravno tako hudo tam. Človek se vse- ga privadi in če bi ne bilo treba pomisliti, koliko je hudega, bi rekel skoraj, da je voj- ska nekaj lepega.«

»O Polde!« je vzdihnila Pavla. »Veliki ste bili, ko ste odhajali tistega letnega dne v neznane težave — še večji ste zdaj, ko se vračate zimski čas vanje. Kaj naj rečem? Čuvaj vse Bog in vam podeli lavor zmagel!«

Slike in črtice z bojišč.

CXIX.

Pismo.

Na bojišču pri Limanovi je ležalo čez 1800 mrtvih Rusov, štiri dni so jih pokopavali naši, a še vedno so ležali tam celi kupi mrličev, ti jeznege obraza, drugi smehljajoči, ta je tiščal v roki molitvenik, drugi je držal o otrplih prstih rožni venec. Vojni poročevalec nekega lista je zapazil v rokah mrtvega Rusa pismo. Zdelo se je, da je bil mrtvi bral pismo, ko ga je zadela smrt. Poročevalec je vzel mrtvemu pismo iz rok. Glasilo se je:

»Pišem to pisanje jaz Anikej Epimo- vič Čarupsov 15. oktobra 1914. V prvih vr- stah našega pisanja Ti javimo rodni in ljubi sin, da smo hvala Bogu še vsi zdravi, kar želimo tudi Tebi. V nadaljnjih vrstah našega pisanja se ti poklanjata Tvoj rodni oče Anikej Epimovič in Tvoja rodna mati Paraskeva Semenovna, poljubujeta v duhu tisočkrat Tvoja suha lica in Tvoja sladka usta in Ti želita od ljubelega Boga, da bi živel še mnogo let na lenem božjem svetu. Poklanja se Ti naš rodni in častiti brat Peter Anikijevič, poklanja se Ti tudi Gre- gorij A. in Gavril A. Vsi se Ti poklanja- mo naš rodni brat Peter Anikijevič, ker smo hvala Bogu živi in zdravi, kar želimo tudi Tebi, poleg tega Ti želimo tudi le- pega uspeha v službenih rečeh in želimo od ljubelega Boga, da bi Ti dal preživeti dolgo vrsto let na svetu in da nam bo dano veselje, da se zdravi vidimo. Ponižno Te pozdravljajo tudi Tvoje rodne sestre Ana- stazija Anikijevna, Olga, Jekaterina, Var- vara, Xenia, vse Ti poljubujeta roke in ko- lena. Pozdravlja Te tudi draga tovarišica Tvojeega življenja Avgustina Pavlovna; po- ljubljata Te na rusa lica in na sladka usta in Ti želi od ljubelega Boga, da bi Ti dal, da bi živel še dolgo vrsto let na svetu in da bi dosegel, da bi se vrnil srečno k svoji rodbini. Ponižno Te pozdravljajo tudi Tvo- ji rodni otročki Maša, Saša in Pavlovna Petrovna, poklonijo se Ti z obrazom do sive zemljice, matere zemlje. Pozdrav Ti pošljeta tudi Tvoj Dimitrij Anik in njego-

va tovarišica Maruša Fadejevna. On Ti stisne v duhu neštetokrat roko in Ti želi iz vse duše, da bi Ti dal gospod Bog lepe uspehe v rečeh Tvoje službe.

Posebnih novic ni pri nas in Dimitrija Anikijeviča so že vzeli v vojno službo, 26. septembra je moral v mesto Nikolajev v kerzonski guberniji. Reči gredo pa pri nas po starem. Pričakuj torej od mene pri- hodnje pismo, v katerem Ti poročam o vseh malenkostih, ki so se dogodile pri nas. Pisal sem Ti že več pisem in ne vem, zakaj da jih nisi dobil, jaz sem dobil vsa Tvoja pisma. Do svidenja!

Pripis: Vsa pisma, katera si nam pi- sal, smo dobili in ne vemo, zakaj da nisi dobil Ti naših. Do svidenja! Stisem v duhu Tvojo desnico. Grigorij Anikijevič priča- kuje pisma. Prosim Te, dragi rodni brat Peter A., sporoči vsem znancem pozdrav, Andriju S., Antonu B.

Drugi pripis: Naslov Vasilija Epimo- viča je: Mesto Petrograd, rezervni bata- ljon h. c. Preobraženski regiment, prva stotniša, starejši podčastnik Vasilij Epimo- vič Čornosov. Batjuška Vasilij Epimovič Ti so poslali 11. septembra pismo in niso do- bili odgovora, ne vem zakaj . . .

Vojni poročevalec dostavlja: Nikdar ne bo dobil odgovora ne častiti Anikej Epimovič, ne batjuška Vasilij Epimovič. Rodni otroci so sirote in draga tovarišica Avgustina Pavlovna čaka zaman vrnitve moža. On leži v tuji zemlji in ko bi prišla kdaj, da obišče grob, ji ne bo mogel po- vedati nikdo, v katerem teh velikanskih grobov leži njen mož.

CXX.

Država brez alkohola.

Skoraj neverjetno, da v tisti Rusiji, ki je ravno od alkohola dobivala letno naj- več dohodkov, sedaj ni tega strupa nič več.

Poročnik v rezervi Ludovik Zagorič- nik od 4. domobranskega polka se nahaja v ujetništvu v Rusiji. Uredništvo celovške- ga »Mira« je poslalo pismo, v katerem pravi med drugim: Kuhinjo smo opremili z najpotrebnejšim, kupili smo si le najpo- trebnejšo kuhinjsko posodo, krožnike in kupice, tudi »čajnik« smo si oskrbeli med dolgo vožnjo po železnici; in tako pijemo čaj trikrat na dan, za zajutrek, po kosilu in po večerji, pa samo s sladkorjem, kveč- jemu tupatom s citronsko kislino, pa tudi tako diši. V celi Rusiji se namreč ne dobi alkohola. Snominjal se boš še menda, da se je v Rusiji v začetku vojne prepovedal vsak alkohol, jaz sem menil, da velja ta prepoved samo za armado, pa kako sem se začudil, ko sem videl, da se nikjer ne smejo prodajati ne žgane pijače, ne vino, o pivu pa sploh ni govora. Kak podoben ukrep bi bil tudi pri nas dober in v tem oziru bi se lahko od nasprotnika učili.

CXXI.

Božič v trdnjavi Przemyśl.

Vojak, ki se nahaja v trdnjavi Prze- myśl, katero Rusi oblegajo, poroča, da so v trdnjavi obhajali božične praznike sle- deče:

Naša junaška zrakoplovca sta se dvignila v zrak v Krakovu na sveti večer.

* Resnične besede ranjenega vojaka.

plavala sta nad sovražnikovo vojsko, ki ni štedila s krogli, da bi zrakoplov doseglja, toda krogla je vsakokrat zgrešila in zrakoplovca sta po poldrugournem letu dospela v trdnjavo, navdušeno pozdravljena od posadke, kateri sta iz Krakova prinesla srčna voščila za praznike.

Prinesla sta naši hrabri posadki morda najdražje darove, pisma in časopise, ki jih že dolgo niso videli. Prinesla sta nekoliko številčk poljskega časopisa »Nove Reforme«, za katero so se v trdnjavi kar trgali. Za eno številko »Nove Reforme« so plačevali 10 kron; denar sta zrakoplovca določila za dobrodelne vojne namene.

Rusi so med prazniki mirovali. Dva dni pred prazniki so nabili neko drevo pred trdnjavo v ruskem jeziku pisan list s sledečo vsebino: »Želimo Vam vsem hrabrim braniteljem trdnjave iz celega srca mirne in vesele božične praznike. Mir — mir — mir na zemlji ljudem dobre volje. Bog naj Vam izpolni vse Vaše želje. To Vam žele častniki in moštvo x-te baterije x-te artiljerijske brigade.«

V resnici Rusi na sveti večer in prvi božični praznik niso obstreljevali trdnjave.

Naša posadka je sklenila vrniti Rusom na isti način, poslati jim voščilo k njihovim praznikom in jih ne napadati.

Tako je bilo pred przemyslsko trdnjavo premirje, ki ga ni bilo na celji bojni črti.

Življenje v Przemyslu je čisto navadno. Včasih bi se ti celo moglo zdeti, da ne prebivaš v obleganem mestu. V kavarinah je mnogo življenja, po ulicah precej veliko ljudi, v delavnicah delajo rokodelci — z eno besedo navadno življenje, vse, kakor navadno. Nikdo se ne vznemirja, kajti vse neomajno veruje v zmago.

V pridobitnem življenju

Igrajo veliko vlogo ure in dnevi, ki nam jih provzročajo pri delu bolečine, nastale vsled zobobola, nevralgije, bolečin v ušesih, glavobola in vsled prehlajenja. Fellerjev boljša-joči fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elsa-Fluid« naj bi bil tedaj vedno pri roki. Isti bolečine takoj odstrani in osveži človeka ter ga stori zopet delovno sposobnega. — 12 steklenic se dobi za 6 kron poštne prosto pri lekarnarju E. V. Feller-ju, Stubica, Elza trg 16 (Hrvaško), pri katerem se zajedno lahko naroči Fellerjevo odvajajoče in prebavo pospešujoče rabarbara kroglice z znamko »Elsa-kroglice«. 6 skatijic za 4 K 40 vin. — Oba izdelka odlično učinkujeta in jih je tedaj najbolje priporočati.

kav — — —

Za naše gospodinjke.

Zajčje in kunčeve kože so izvrstne za podlago zaplestnikov ali šticelnov, ušesnih kap, životnikov, čevljev. Naj bi dala vsaka gospodinja take kože v stroj in podšila z nimi sama kose vojaške obleke ali pa dala društvom, ki pripravljajo in zbirajo vojaško obleko.

Nogavice dokolenke so sitne za slajenje, dostikrat so tudi po mečih suhe, na nogi pa mokre ali ravno obratno. Zato je

bolje, plesti kratke nogavice in posebej dokolenke, ker se preobuje hitreje. Pri vsaki pošiljavi nogavic bi bilo treba dati tudi malo volne za mašenje; v vojski so kaj hitro luknje narejene.

Podplati iz lepenke. Naši vojaki so si izrezavali na bojnem polju podplate iz kosov skatelj, ki so jih dobili od doma in hvalijo zelo take podplate, ker držijo nogo gorko in suho. Dobro bi bilo torej, da se preskrbe vojaki, ki odhajajo, s takimi podplati. Kdor pošlje kaj v tabor, naj priloži take podplate.

Tudi igle zvijanke (Sicherheitsnadel) pridejo vojakom na bojnem polju zelo prav.

V poduk za vojskin čas.

Vpoklicanje črnovojnikov letnikov 1837 do 1890. Kakor znano, se je vršil od 16. novembra do 31. decembra 1914 nabor v l. 1878. do vsotelega leta 1890. rojenih črnovojnih obvezancev. Sedaj se bo pritegnil del teh črnovojniških obvezancev v službovanje, v kolikor so bili spoznani za zmožne za službovanje z orožjem, in sicer se razteza ta vpoklic na letnike 1887, 1888, 1889 in 1890. V omenjenih letih rojeni bodo morali nastopiti dne 16. januarja 1915 pri c. kr. nadomestnih okrajnih poveljništvih, oziroma domobranskih nadomestnih okrajnih poveljništvih, označenih v njih črnovojniških legitimacijah. Za one črnovojniške obvezance omenjenih letnikov, ki morajo nastopiti šele v poznejšem času, velja čas, ki ga je razvideti iz te legitimacije. Pri naknadnem naboru po 16. januarju za sposobne spoznani črnovojniki teh letnikov morajo nastopiti tekom 48 ur po naboru. V korist vsakega teh črnovojniških obvezancev je, da prineso s seboj: par močnih čevljev, gorko perilo, odeje, vsekakor pa žlico, vilice, nož in posodo za jedila. Če so ti predmeti uporabni, dobe črnovojniški obvezanci zanje povrnjeno njih vrednost.

Naknadno prebiranje črnovojnikov, ki so zamudili prebiranje in so rojeni v letih 1878. do 1890., se vrši dne 20. in 21. januarja v Ljubljani, in sicer dne 20. januarja za politične okraje: Ljubljana (mesto), Ljubljana (okolica), Litija, Kamnik, Kranj; dne 21. januarja za politične okraje: Radovljica, Kočevje, Črnomelj, Rudolfovo, Krško. Za politične okraje Logatec in Postojna se vrši pregledovanje dne 15. in 30. januarja na Opčinah. Črnovojnikom, ki so zamudili prebiranje, se je takoj zglastiti pri svojih županstvih, v Ljubljani bivajočim črnovojnikom v mestnem vojaškem uradu v Mestnem Domu z izkazili o domovinstvu.

Kako se piše vojnim ujetnikom. Tisti, ki hočejo dati svojcem, ki so v vojnem ujetništvu, poročila, naj se ozirajo na sledeče, deloma nove določbe, ki veljajo samo za vojne ujetnike v Rusiji in Srbiji. — 1. Pisma se naj oddajajo odprta in brez znamk (nefrankirana), in sicer v poljuben poštni nabiralnik. Za naslov velja ta-le oblika: (Ime in naslov Janez Novak sta seveda le za primer.)

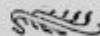
Prisonnier de Guerre

Janez Novak

17. pešpolk
Moskva

Kuverta se razdeli s črto v dva dela, ker izpolni Rdeči križ, ki mu pošilja pošta vsa pisma, prazno desno stran z naslovom v ruskem ali srbskem jeziku. Brezpočno potreben je francoski napis »Prisonnier de Guerre«, to se pravi »vojni ujetnik«. Sicer pa zadostuje ime, polk in ime kraja, kjer se nahaja dotični po došlem poročilu. Torej je mogoče stopiti z ujetnikom z zvezo šele potem, če se je oglasil. 2. Za voji (paketi) za vojne ujetnike v Rusiji (v Srbiji ne) so do 5 kg teže dovoljeni in tudi poštne prosti. Oddati se pa morajo na glavni pošti na Dunaju l. Drugi poštni uradi jih ne sprejemajo. 3. Denar se na vojne ujetnike lahko pošilja po poštni nakaznici pri vsakem poštnem uradu. Dobro pa je, če se tam prej povpraša, na kakšen način da se sme poslati in ravnotako se mora zaračunati v »frankih«.

Opomba: Te dni smo prejeli od poštnega in brzojavnega urada v Trstu poročilo, da je začasno ustavljen promet s poštami zavilki za vojne ujetnike v Azijski Rusiji.

Vprašanja in odgovori.

J. G. Jelova. V seznamu ga ni. Obrnite se na poizvedovalni urad na Dunaju potom dopisnice, ki jo dobite v to svrhu pri poštnem uradu.

J. D. Padež. Velja isto.

I. N. Noiranjsko. »Moratorij« so posebne vladne določbe glede na plačevanje raznih obveznosti v vojskinem času. V št. 32. l. l. smo to stvar obrazložili.

J. K. D. L. Je v več krajih tako kot nam Vi pišete. Ne moremo Vam svetovati drugega, nego da se obrnete do glavarstva in tamkaj pojasnite celo zadevo.

Listnica uredništva.

T. K. Hoče (Koroško). Vaš dopis porabimo prihodnjic.

F. H. R-a. Poslane pesmi izražajo navdušenje srca, toda oblika njih je taka, da istih ne moremo porabiti.

Tedenska pratika.

1. januarja.

1. Obrezovanje Gospodovo ali Novo leto. V najnovšem se raziskovalci sv. pisma primerjali biblijske datume o času Kristusovega rojstva ter spoznali, da krščansko letoštetje, ki je nastalo še-le v V. in VI. stol. po Kr., se ne strinja popolnoma s istinitostjo, temveč da se mora leto Kristusovega rojstva polagati med 752—749 od zgrajenja mesta Rima, torej ne, kakor dosihmal, l. 753. Pomota napravlja potem-

takem medčasje 1—3 leta, za katera bi se imelo v kršč. letoštetju računati več. 2. **Sv. Fulgencij**, ruspenski škof v Afriki, v sedanjem Tunisu, slavni cerkveni pisatelj, umrl l. 533. V svoji bolezni je klical: »Gospod, dodeli mi zdaj milost potrpežljivosti, potem pa odpusčenje.«

2. januarja.

1. **Sv. Makarij**, opat, je vodil v nitrijski puščavi več samostanov, kjer je bilo takrat zbirališče egiptovskega meništv. Umrl l. 395. Imenuje se »Aleksandrijski«, da se razloči od svojega sočasnika sv. Makarija Egiptskega, ki je umrl l. 390. 2. **Sv. Martinijan**, škof.

3. januarja.

1. **Sv. Anter**, po zgodovinarju Evzebiju 18., po drugih 19. papež, umrl l. 238. za časa cesarja Maksimina mučeniške smrti. Na tronu je bil samo en mesec. — 2. **Sv. Salvator**, spoznavalec. — 3. **Sv. Genoveja**, patrona mesta Pariza, roj. l. 422. Škof German je rekel o otroku njenim staršem: »Srečni ste, da imate tako dete.« Nekoč je želela iti v cerkev, a mati ji ni hotela dovoliti ter jo udarila po licu. Mati je takoj oslepela in jo je šele po dveh letih ozdravila Genoveja z blagoslovljeno vodo. Kot redovnica se je hudo postila. Od praznika sv. treh Kraljev do Velike noči je ostala v samostanski celici sama ter premišljevala Kristusovo trpljenje. Večkrat je bila zamaknjena in ozdravljala bolnike z znamenjem sv. Križa in s sv. oljem. Ko sta kralj Atila in pozneje Kledvik oblegala Pariz, je v mestu veliko pomagala revežem. V Parizu je dala zidati kapelico sv. Dionizija, ki je pozneje postala veličastna cerkev. Umrla okoli leta 512.

4. januarja.

1. **Sv. Tit**, škof. Spreobrnil ga je sveti apostol Pavel in Tit ga je potem spremljal na njegovem tretjem potovanju. Na cerkvenem zboru v Jeruzalemu so zahtevali judovski kristjani, da mora biti vsak pagán, ki sprejme krščansko vero, tudi obrezan, toda sv. Pavel je dosegel, da obreza za kristjane več ne velja. List sv. Pavla do Galačanov 2, 3: »Torej niti Tit, ki je bil pagán, ni bil prisiljen k obrezi.« Ta učenec velikega apostola narodov je prinesel tudi drugo njegovo pismo Korinčanom in v tem pismu ga imenuje sv. Pavel svojega brata in sodelavca. (II. Kor. 2, 13; 8, 23.) Pozneje je bil škof na otoku Kreti, kjer je imel veliko dela in truda, zato mu je sv. Pavel pisal pismo, da ga izpodbudi. Umrl 94 let star. Njegova glava je v Benetkah v cerkvi sv. Marka.

5. januarja.

1. Bilja pred praznikom Gospodovega Razglašanja. V župnijskih cerkvah se blagoslovi voda, kreda, zlato, kadilo, mira. — 2. **Sv. Telesfor**, papež (125—136) in mučenec. On je baje ustanovil 40danski post in ob božiču tri maše. — 3. **Sv. Simeon**, stolpnik (Stilit) imenovan in puščavnik. Živel je nad 40 let na stolpu pri Antiohiji v Siriji, hrano so mu tam dajali znanci in romarji. Umrl 459.

6. januarja.

Razglašanje Gospodovo ali praznik Sv. treh Kraljev, je izmed najstarejših

praznikov, zdaj ima predvsem značaj čiščenja tistih modrih iz jutrove dežele, ki so se prišli klanjat novorojenemu Kralju v Betlehemu ter mu prinesli zlato, kadilo in miro. Njih imena so: Gašpar, Melchior, Balthazar. Staro poročilo imenuje njih domovino vzhodno Arabijo ali Perzijo. Krstil jih je baje sveti apostol Tomaž in zavoljo vere so umrli mučeniške smrti. Njih ostanki so bili v IV. stoletju prenešeni v Carigrad, pozneje v Milan in končno v Kolín ob Reni (Kelmorajn), kjer se časte v veličastni stolnici.

7. januarja.

1. **Sv. Valentin**, škof, je deloval na Bavarskem in Tirolskem. Umrl leta 472., njegovi ostanki počivajo v stolni cerkvi v Passavi. — 2. **Sv. Lucijan**, mučenec, duhovnik v Antiohiji. Zadnji dan svojega življenja je kot jetnik v ječi že ves iztrpinčen maševal zavoljo sojetnikov na lastnih prsih. Leta 312. je bil z mečem obglavljen. — 3. **Sv. Krišpin**, škof v Paviji, je zagovarjal pravo cerkev posebno zoper Evthijia na cerkvenem zboru v Milanu leta 451. Umrl leta 465.

8. januarja.

1. **Sv. Severin**, opat, apostol avstrijskih planinskih dežel, je živel ob času preseljevanja narodov v okolici Dunaja, umrl leta 482. v samostanu Heiligenstadtu pri Dunaju. — 2. **Sv. Erhard**, škof. O njem je samo znano, da je v 7. ali 8. stoletju živel v Regensburgu na Bavarskem.

9. januarja.

1. **Sv. Julijan** in njegova žena **Bazilisa**, umrla sta ob času preganjanja v Egiptu, sv. Julijan mučen leta 310., sv. Bazilisa je umrla naravne smrti. — 2. **Sv. Peter**, škof v Sebaste v Aziji. — 3. **Sv. Adrijan** na Angleškem. — 4. **Sv. Epiktet** v Afriki. — 5. **Sv. Marcellin** v Ankonu. — 6. **Sv. Marcijan** in sv. Pashazija. — 7. **Sv. Vitalis**, muč. — 8. **Sv. Fortunata** in **Revokata** v Smirni.

10. januarja.

1. **Sv. Pavel I.**, papež (757—767), je sledil po svojem bratu papežu Štefanu II. V zvezi s frankovskim kraljem Pipinom utrdil cerkveno državo. — 2. **Sv. Agaton**, papež, je zagovarjal človeško naravo Kristusovo zoper krivoverce in potrdil nauk, da se slike in kipi smejo častiti. Umrl leta 682. — 3. **Sv. Viljem**, nadškof v Bourges na Francoskem. Izprva je bil redovnik. Umrl leta 1209.

11. januarja.

1. **Sv. Higin**, papež in mučenik (139—142). — 2. **Sv. Teodozij** (Božidar), opat v Palestini, odlikoval se je po svoji radodarnosti. Pri samostanih je ustanavljal siromašnice (lazarete), bolnišnice in hiše za romarje, zato so ga imenovali »božji mož«. Nekaj časa je živel tudi v pregnanstvu. Umrl leta 529. — 3. **Sv. Pavlin**, škof. — 4. **Sv. Peter Urseol** (Orseolo), doža v Benetkah. Udeležil se je zarote zoper svojega prednika, potem pa je živel spokorno kot menih v benediktinskem samostanu, kjer je bil učenec sv. Romualda. Prenovil je veličastno cerkev sv. Marka v Benetkah. Umrl leta 987. — 5. **Sv. Honorata**, dobrodejna devica v Ticinu na Laškem.

12. januarja.

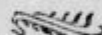
1. **Sv. Arkadij**, mučenik, je bil ob času cesarja Dioklecijana razsekan na kose leta 312. — 2. **Sv. Ernest** (Arnošt), škof, umrl leta 1096. — 3. **Sv. Prob** (Probus) v Veroni. — 4. **Sv. Onezim**, škof v Soissons na Francoskem, umrl leta 361. — 5. **Sv. Cezarija**, opatica.

13. januarja.

1. **Sv. Gottfried** (Bogomir), rojen leta 1097 na Vestfalskem iz grofovskega rodu Kappenberg. Izprva je bil vojak in oženjen. Pozneje se je seznanil s sv. Norbertom, ustanoviteljem premonstratskega reda, ter je stopil s svojim bratom v samostan, dočim je njegova žena Judita stopila v nunski premonstratski samostan. Ustanovil je več samostanov. Umrl leta 1127. Njegovi ostanki počivajo v premonstratski opatiji v Strahovu v Pragi. — 2. **Sv. Leonij**, škof v francoskem mestu Arles. Umrl leta 484. — 3. **Sv. Vivencij**. — 4. **Sv. Veronika** Milanska, redovnica v avguštijanskem samostanu. Umrla leta 1497. — 5. **Sv. Glafira**. — 6. **Sv. Modesta**.

14. januarja.

1. **Sv. Hilarij**, škof v mestu Poitiers na Francoskem, ob času arijanskih zmot je pogumno branil pravo vero. Napisal je veliko učenih knjig o veri in cerkvi in slovi kot cerkveni učenik. Umrl leta 368. — 2. **Sv. Feliks iz Nole**, spozn., duhovnik, ki je v svojem življenju toli trpel za vero, da ga prištevajo k mučencem, čeravno je umrl naravne smrti. — 3. **Sv. Dacij**. — 4. **Sv. Barzamin**. — 5. **Sv. Makrina**.

Najnovejše vesti.

Ponovni poizkus Rusov, da bi prodrli našo bojno črto zahodno in severozahodno od Gorlic, so se ponesrečili. Rusi so mnogo mož izgubili pri tem.

Nemci se pripravljajo na obleganje Varšave.

General Angelo Gatti v Italiji je napisal članek, v katerem pravi, da bo zmagalo avstrijsko in nemško orožje nad Rusi.

Francoska admiralska ladja »Courbet«, katero je zadel torpedo avstrijskega podmorskega čolna U XII., kakor smo že poročali, se je vsled dobljenih poškodb pred Valono potopila. Tudi francoski podmorski čoln »Bernouille« se je potopil.

Cesar je vpokojil generala Franka, ki je bil v armadi proti Srbom.

Neki nemški podmorski čoln je potopil angleško bojno ladjo »Formidable«. Rešili so 201 moža.

Japonska odločno zavrača vesti, da bi kaj pomagala zaveznikom v Evropi.

4000 frankov zastoj! Kdor se zanima zanje, naj sporoči svoj naslov »Srečkovnemu zastopstvu« 12, Ljubljana, glasom današnjega oglasa.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 30. dec. 1914: 35, 81, 39, 51, 25.
Dunaj, 1. jan. 1915: 43, 76, 80, 51, 70.

SKRIVALNICA.

Ali vidiš Janezka, kako teče! Kje pa?

Denarja ni

draginja je vedno večja, za-
služek pa manjši. Ako ho-
čete, malim trudom gotovo
10 K na dan zaslužiti, po-
šljite za poštino v pisno
zanko za 10 vin in svoj
zastanek naslov na:

JOSIP BATIC
Hrška Bistrica 30, Kranjsko.

OPREMA in EOLISA
na obroke. Poma-
mezi delavcem
11. cenki zasteni

F. Baček, tovarnarodja, vr-
les, življani stroje. Opacno
ob 67, tel. 125, Češko. 1917

Narocajte
„Slovenca“!

Pozor vojaki!

Revmatizem in
prehlad v vojski
zdravite na do-
mu pri svojih dragih s staro preizkušeno

naravno zdravilno močvirsko prstjo

Tisoči zahvaljujejo svoje zdravje samo temu
sredstvu. Pišite po pošiljatev 5 kg za K 2.50.
Navodilo se priloži. Pošljite se franco po cel
avstro-ogrski monarhiji. Ekspedicija L. močvirn.
koparšč **JOSIP ZELENY**, Češka Černa pri Na-
chodu, Češko. - Za poznejšo poroko izrežite in
oglas, ker se ne ponovi večkrat. 1910

Stare kovine

baker, medenino, cink, cinkovo pločevino, je-
kleno pločevino, cinaste krožnike, svinec, stanjot
ter glave sifonskih steklenic itd., kupuje po naj-
višjih cenah trdka **FR. STUPICA** v Ljubljani,
trgovina z železnino in poljedelskimi stroji.

Krasni ostanki blaga

za obleke, suknje, bluze, srajce itd.
Novih lepih vzorcev
5 kg zavoj K 13.—, lepša vrsta zavoj K 14.—,
na lepša vrsta zavoj kron 16.—.
Franko po povzetju pošilja: **A. JELINEK**,
1. češka tkalnica v Jimramově (Morava).
Zelo laglo priporočeno!
Kdor posluša, kupi vnovič!

Sporočite nam svoj naslov!

takoj nato prejmete od nas
brezplačno navodilo, kako
v utegnute dobiti .:

2. januarja 60.000 kron in
15. januarja 100.000 frankov

vrhu tega pa tudi še

4000 frankov

popolnoma zastonj!

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana

Špecijska trdka **FERD. HLEBŠ** v
Kranju,
sprejme **učenca.**

Le enkrat v življenju!

50.000 spalnih odelj po K 2.50

za izvoz na Balkan določene a
radi nastale vojske pridržane
iz pristne hrške himalaja-voine,
jako gorke, zelo pripr. za zimo,
dolgi 250 cm dolge 130 cm široke,
v hrškem črtastem, mele-desinu
v hrškem barvanem berdanu
se bodo snili so kratke čas
prodaje za polovico tovarniško
ceno po K 2.50 komad. — Te
spalne odelje so vrstne dvakrat
tega denarja in se bodo pri nas
po teh senzacijah nizkih cen-
nah samo dočel je kaj zaloge.

1 komad zimne spalne odelje stane le K 2.50
3 komadi zimskih spalnih odelj stane le K 6.25
6 komadov zimskih spalnih odelj stane le K 10 —
Samoprodaja po povzetju 3165

M. Swoboda, Dunaj III 2, Hiesgasse 13—404.

Zaradi ustavljenega izvoza

v inozemstvo, prodamo po globoko znižanih
cenah **našo celo blagovno zalogo**

da zamoremo naše tkalce še z naprej z novim
delom preskrbeti. Blago je zajamčeno pristno-
barvno brez napak in sicer: kanafasi za po-
steljne prevleke, cefiri za srajce, bluze itd.,
bela tkanina, okstordi, platno, flanele, bar-
henti, modrotisk in veliko drugih,

35—40 metrov za kron 16.—

razpošiljajo:

Združeni domači tkalci v češki Čermi
št. 106, pri Náchodu, odd. 54.

Dolgost ostankov si lahko vsakdo poljubno izbere.
Pri naročilu 2 zavojev pošlino prosto.

3037

**Le
nikake
bojazni**

pred azijsko kolero, ker se lahko te kuge zanesljivo
obvarujete, ako si uredite način življenja. Držite
želodec v redu in imejte skrb za največjo snago.
Umijte si večkrat na dan obraz in roke in vlijte v
vodo vedno nekoliko razkuževalnega sredstva
LYSOFORM. Kakor so pokazali poskusi v slovi-
tem Grelswaldskem zavodu tajnega svetnika pro-
fesor Loefflerja, uniči 2% na rastopljiva Lyso-
forma tekot ene minute zaplojene bacile Che-
lera vibrio.

Lysoform naj bi bil povsod v rabi!

Cena izvirnim steklenicam je K — 80, 1.60,
2.80 in 4.60, ki so naprodaj v vsaki lekarni in v
drožerijah. — Na zahtevo pošljemo vsakomur za-
stoj in poštino prosto jako zanimivo razpravo
kralj. svetnika dr. Aladarja Kovacha, ravnanja
rešev. družbe, z naslovom: „Kako se ubranimo
kolera.“ — Večjim trdkam pošljemo več izvodov.

Dr. Keleti & Muranyi
kem. tovarne, Bppest.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani

ima svoje prostore v bliži „Zaružne zveze“, Dunajska cesta 38 nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice

sprejema in obrestuje
hranilne vloge po

4¹/₂ 0

Rental davek plačuje iz svojega. Vločne knjižice dragih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar ter se
obrestovanje ne prekine.

Častri sama devinkulacije in vinkulacije. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago
brezplačno polovične poštne hranilnice. Za varnost naloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem svojim
premoženjem in z vso davno močjo. Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v kate-
rega nalagajo tudi c. kr. sodica denar mladoletnih.

Hranilnica kmečkih občin je regulativna hranilnica in je nje poslovanje pod nadzorstvom cesarskega
komisarja kot zastopnika c. kr. deželne vlade v Ljubljani.

Daje posejila na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo na vsak poljuben način, dalje na
menice in vrednostne papirje.

472

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavba med časom
zgradbe, 2. vse premično blago, mobilija, poljske orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pri-
delke, žita in kremo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje
in druge kombinacije in proti neugodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno
nizjavstvijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zahted in udnine, ki so znašale 1. 1912 K 673.356.17, so poskočile koncem 1. 1913 na K 735.147.17.

Teda, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastele sklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi
po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pošiljajte otek ssnih, da se požari omojijo!

Ne pošiljajte otek ssnih, da se požari omojijo!

Polni jarmentiki za žage in vseh vrst stroji za obdelovanje lesa
najnovejša izborne konstrukcije in izborne izvršitve. Vsi stroji za mizarje, kolarje, sodarje in tesarje.

Tovarna za stroje G. Tomin, Ljubljana S
Dunajska cesta 35. — Ustanovlj. 1847.

Turbine za vse vodne razmere. — Proglaj. regulatorji. Najboljša priročila tu in imenjskih obratov.
Todačno v delu: Turbinska naprava za 4. kranj. čez. elektrarne: 2 turbine po 1600 konj. sil.

Kranjska deželna zavarovalnica v Ljubljani.

p. a. dež. civil. in rastl. mež. in jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na dolžive je in smrti, otroških dot, rentna in ljudska, neugodna in jamsivena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1913 K 170.217.149-00

Stanje gar. fondov koncem 1913 K 43.424.496-17

V letu 1913 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kdor namerava življenjsko zavarovanje, naj se v lastno korist obrne do gori imenovane podružnice.

Prospekti zas onj in poštnine prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo pod najugodnejšimi pogoji.

Šče se kuharica za župnijskem mestu. Biti mora pobožna, tih, starejša oseba, ki ima spričevalo od župnika o dobrem vedenju. Nastop takoj. Ponudbe sprejema uprava lista pod »Kuharica št. 18«.

Dr. Démeter Bleiweis-Trsteniški

strokovni zdravnik za notranje bolezni in za bolezni v nosu in vratu

zopet ordinira.

Kongresni trg št. 15.

3—5 popoldne

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj se za poš-

5 %

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranjšijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu.

Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,788.340 K.

Nacelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, pretat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Član: Fran Borštnik, c. kr. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Čekal, stolni kanonik v Ljubljani; Ivan Dolenc, c. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Gruđen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorič, odvetniški kandidat v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; H. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, c. kr. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušeničnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Član: Anton Čadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, c. kr. fin. rač. official v Ljubljani; Avgustin Zajec, c. kr. rač. revident in posestnik v Ljubljani.

Stanje vlog čez 22 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

6

Ljubljana, Miklošičeva cesta stev. 6, pritličje, v lasni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

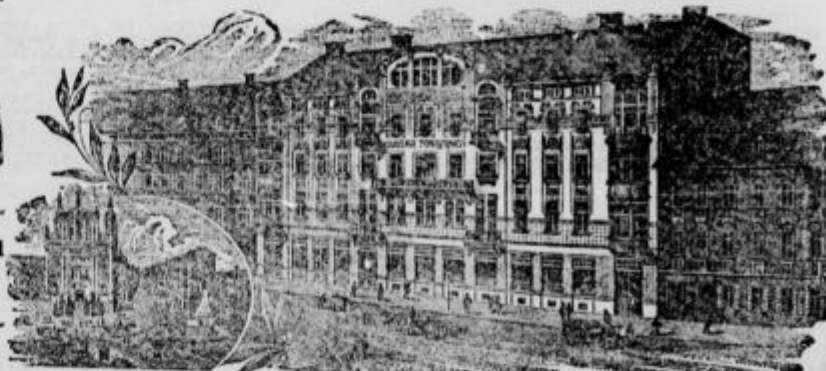
sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč

tudi cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4 3/4 %**

brez kaknega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastla, Anton Kobl, deželni poslanec, posestnik in trgovec, Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, hišni posestnik v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in ravnatelj »Ljudske posojilnice«. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.